БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 137 (8969)
ИЮНИИН 13
СУББОТО
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Ажалшадай амаралтые hайнаар эмхидхэхэ

үнүүдэй амархада таарамжатай -зунай намжаа саг ерэбэ. алшадай сүлөөтэй сагаа, ама-таая hайнаар үнгэргэхын тула публикын город, тосхонуудта лэй үедэ ехэхэн юумэн хэгдээ. ур сууда гараhан Аршан, Го-инск, Киранай курорт, санатори-дта жэл бүри хэдэ мянган хүн жэ, бэеэ аргалуулдаг, амардаг ха юм. Дээдэ Онгостойдохи аралтын гэр олондо мэдээжэ бо-хой.

нэ жэлдэ республикын профсою- эмхинүүд социальна тэдхэм-н мүнгэ зөөрсэр санаторинууд, аралтын гэрнүүдтэ 9 мянга ша- хүниие эльгээхэ түсэбтэй. 200-д хүн Хара далайн эрьеэр, Кав-аар, ороной бусад гоё hайхан арнуудаар аяншалга хэхэнь. Гэ-эй хамта, хилын саагуур аян-лжа амардаг, газар үзэдэг яба- улам үргэдэнэ. Эдэ бүтэдые эм-дхэлгэдэ мүнөө жэл зургаа мил-н түхэриг гаргашалагдаха юм. үрэнэй, профсоюзай мэдэлэй ама-лтын газарнуудhаа гадна, зарим магууд, колхозуудта амаралтын нүүд нээгдэжэ эхилээ. Түнхэнэй, румканай, Хойто-Байгалай айма-дтахи колхозууд хоорондын, лэнгын аймагай Карл Марксын рэмжэтэ колхоздохи өөрын ама-лтын гэрнүүдтэ аймагай алба-агшад, колхознигуудhаа гадна, одhоо хүнүүдшье ошожо амар- боложо байнхай.

Курумканай аймагай колхозууд орондын амаралтын гэр Гааргын үүн аршаанай дэргэдэ түхэреэн л соо нээлгэтэй байдаг. Мүнөө дэ сезон бүхэнэй 60 хүн амарна. арагшадай культурна, ажаhууда- эрилтэнүүдые hайнаар хангал-а ехэ анхарал хандуулагдана. льдшерэй пункт, клуб, радио-л, магазин гэхэ мэтэ нээгдээ. дэ кино, концерт, таhалгаряагүй руулагдадаг, лекци, хөөрэлдөөн хидхэгдэдэг.

Колхозуудай ажахын хүгжэхэтэй мта колхознигууд бүри баян идалтай боложо байна. Тэрэнэй аар, зарим колхозуудта амарал- үдэр тогтоогдоо. Иволгын ай-гай «Коммунизм» колхозой гэ-үд воскресени бүхэндэ амарна. Санатори, амаралтын гэрнүүд спублика доторнай хаа хаанагүй ригдажа захалаа. Яруунын айма- ажалшад «Ангиртын» аршаа- оршондо колхозууд хоорондын натори бариха гэжэ шиидэ. Ажалшадай зунай амаралтые йнаар эмхидхэхэ хэрэг предприя-н хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө, итын организацинуудай зүгhөө араар хандаhанhаа нилээд дул-дадаг байха юм. Энэ шухала эгтэ урдань гаргагдаhан алдуу-уд мүнөө жэлдэшье дабтагдажа йна гэжэ тэмдэглэмээр. Олонхи н город шадархи Ногоон арал рэ гаража амархые хүсэдэг. д городской Совет, автобусой болон худалдаа наймаанай организацинууд амарагшадта туhалха гэжэ хүсэдөөр оролдоногүй. Автобус, катернуудай үсөөн дээрэhээ Ногоон арал дээрэ гараха, илангаяа тэндэhээ бусаха бэрхэтэй, тэндэ ошоходо эдеэ хоолой зүйл, hэрюун умдан хомор байдаг. Элдэб hорёо мүрысөөншье бирагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэхи умбадаг газарта хубсаhаа тайлаха таhалга, hуужа амарха hандали, худалдаа наймаанай киоск баригдаадүй байhаар.

Республикын зарим предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай зунай амаралтада хайша хэрэгээр хандана. Галуута Нуурай рудоуправлениин профком, дирекци тэдэнэй тоодо орохоор байна. Стадион, уhанай станци гэхэ мэтэ тэндэ мүнөө болотор түхеэрэгдээгүй байhаар.

Эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула Улан-Удын горсовет, Галуута Нуурай рудоуправлениин профком, дирекци болон бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абаха уялгатай. Газетэ, журнал уншаха, домино, шатар, даамаар наадаха, спортын элдэб мүрысөө, концертнүүдые хараха, лекци, элидхэл шагнаха арга улад зондо олгогдохо ёhотой.

Ажалшадай амаржа байха үедэнь тэдэнэй дунда соёл гэгээрэлэй, политическэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ асуудалда анхарал хандуулха шухала. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэрнүүдтэ ажалшадтай уулзаха гү, али город тосхонhоо гадуур хамтын сэнгэлгэдэ гаралсажа хөөрэлдэхэ, асуудалнуудтань тодорхой харюу үгэхэ, эрилтэнүүдыень хараадаа абаха уялгатай гэжэ «Сталинска областиин ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ямараар ябуулагдадаг байhан тухай, тэрэниие hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол соо заагданхай.

Республикын аймагуудтахи нютагай аршаануудаар зунай эхин hарануудта хүн зон олоороо сугларжа амардаг юм. Гэхэ зуура зохихо байра байдалай түхеэрэгдээгүйhөө, ариг сэбэрэй hулаар сахигдадаг, аршаанай уhанай шэнжэлэгдэдүй дээрэhээ, ошоhон хүнүүд ёhотой hайнаар амархаhаа байтагай, үбдэhэншье ушар үзэгдэдэг байна. Колхозуудай правлени, республикын Элүүрые хамгаалха министерство энэ асуудалда анхаралаа хандуулжа, тон hаяар зохихо хэмжээ абаха ёhотой.

Ажалшадай зунай амаралта hайнаар үнгэргэхэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэжэ, бэе махабадаа бэхижүүлхэ хэрэгые hайнаар эмхидхэлгэ партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой, ажахын организацинуудай нангин уялга болоно.

Немец айлшад, Н. С. Хрущев Латвиин колхознигуудта айлшалба

РИГА, июниин 11. (ТАСС). В. Ульбрихт болон Н. С. Хрущев ГДР-эй партийно-правительственна делегациин бүлэг гэшүүдтэй хамта Ригэhээ зуу гаран километртэ байhан Цесисскэ районой «Сарканайс Октобрис» гэжэ колхоздо июниин 11-нэй үглөөгүүр ошоо. Тэдээнтэй хамта КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Латвиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Я. Э. Калнберзин, Латвиин КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд А. Я. Пельше, А. И. Миглиник, Эстониин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин, Литвагай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Ю. Снечкус болон бусад ошолдоhон байна.

Айлшадай ябаhан бүхы замдань олон мянган хүнүүд халуунаар амаршалаа. Айлшад «Сарканайс Октобрис» колхозой үнинhөө хойшо мал адуулжа байhан газар ошожо хараа. Тэдэнэр эндэ малай бэлшээриие хорёолжо хэрэглэдэг аргатай танилсаа, мүн hүнэйнь өөрын үнэ сэн болон тарилгын гектар бүриhөө ургамал ногооной хэды шэнээн ургаса абтажа, хэр ехэ тэжээл бэлэдхэгдэдэг тухайнь hонирхоhон байна.

Ажахые хараhанай hүүлээр колхозой центрын талмай дээрэ олон зоной хабаадаhан митинг болобо. Республикын солото гахайшан Социалистическэ Ажалай Герой М. Фридрихсон, Гера округой Кацер тосхоной хүдөө ажахын кооперативай түрүүлэгшэ Хайнц Виттиг, Латвиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. М. Озолинь, сугларагшадта нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан нүхэр Н. С. Хрущев митинг дээрэ үгэ хэлэhэн байна.

Удаань колхозой клуб соо нүхэд ёhоной үглөөнэй сайлалган болобо. Өөhэдынгөө үндэhэ яhатанай хубсаhатай басагадууд баглаа сэсэгүүдые, дурасхаалай бэлэгүүдые айлшадта барюулаа.

Хани барисаанай митинг болобо

РИГА, июниин 11. (ТАСС). Кишнуурай эрьедэ байhан культурын болон амаралтын сэсэрлиг гоё парк соо Германиин Демократическа Республикын партийно-правительственна делегациин Ригэдэ ерэhэндэ зорюулагдажа, олон зоной хабаадаhан митинг июниин 11-нэй үдын хойно болобо.

Латвиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Т. Лацис, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволь, Республикын Наукануудай академиин вице-президент К. Плауде болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаадагшадта халуунаар угтагдан КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

Энэ митинг совет, немец арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй бата хани барисаае тодоор харуулаа.

Республикынгаа хүдөө ажахын түрүүшүүлhээ жэшээ абагты!

Гүрэндэ мяха, hү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэе!

Ород, бурят арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаанай гэрэлтэ hайндэрые ажалай толотомо амжалтануудаар угтахын түлөө республикын колхоз, совхозуудай hаалишад, мал адуулагшад, гахайшад, шубуушад болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөнэй эршэ хүсые улам шангадхана. Мүнөө мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэн колхоз, совхозууд үдэрhөө үдэртэ улам олошорно.

Баян дэлгэр Бурят оронойнгоо Россин гүрэнтэй hайн дурааараа нэгэдэhээр тэбхэр 300 жэл гүйсэhэнэй гайхамшагта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахаар эрмэлзэжэ, Курумканай **«Коммунизм» колхозойхид** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Тенетов,** парторганизациинь секретарь нүхэр **Филиппов)** гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 102,3 процент дүүргээд, түүхэтэ hайндэр болотор түсэбhөө гадуур үшөө хэдэн зуугаад центнер hү Эхэ ороондоо үгэхын түлөө тэмсэнэ.

Мүн тус аймагай **Сталинай нэрэмжэтэ колхозой** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Шанюшкин,** партийна комитедэйнь секретарь нүхэр **Шагдарон)** гүрэндөө сагаан эдеэ—hү, тоhо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид 103,5 процент дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Тэрэшэлэн дурсагдаhан аймагай **Кировэй нэрэмжэтэ артелиин** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Бадмаев,** партийна комитедэйнь секретарь нүхэр **Доржиев)** шубуушад энэ жэлдэ эршэмтэй шангаар ажаллажа, гүрэндэ үндэгэ худалдаха, тушааха жэлэйнгээ түсэб аймаг соогоо эгээн түрүүлэн 108,8 процент дүүргээ. Тиигэжэ нёдондонойхиhоо 10 гара мянган үндэгэ олоор худалдаа.

Россин гүрэнтэй түрэл Бурят оронойнгоо hайн дурааараа нэгэдэhээр гурбан зуун жэл болоhоной гайхамшагта ойн баярай hайндэртэ ажалай бэлэг бэлдэжэ, Иволгын **«Улаан Оронго» колхозойхид** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Тармаев,** парторганизациинь секретарь нүхэр **Доржиев)** гүрэндөө hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 102,9 процент дүүргээ. Энэ артелиинхид хамта 2028 центнер hү тушаагаад, мүнөө түсэбhөө гадуур hү тушаажа, худалдажа үргэлжэлhөөр.

Иволгын совхозой (директорынь нүхэр **Петинов,** парторганизациинь секретарь нүхэр **Юров)** hаалишад байгша оной 5 hарын туршада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 752 литр hү hаажа, тэрэниие гүрэндэ худалдаха, тушааха хахад жэлэйнгээ сүсэб 128,5 процент дүүргээ. Совхозойхид бүхыдөө 5372 центнер hү гүрэндөө худалдаба.

Байкало-Кударын аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ артель** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Сычев,** парторганизациинь секретарь нүхэр **Оскорбин)** хахад жэлэй туршада гүрэндөө 2700 центнер hү худалдаха түсэбтэй аад, июниин 10-най мэдээгээр 2850 центнер hү худалдажа, түсэбөө 118 процент дүүргээ. Тиихэдэ нёдондонойхиhоо 191 процентээр ехэ hү тушаагаа, худалдаа юм.

Хэрээтэ голой эрьеэр...

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо hайн дурааараа нэгэдэhэнhээ хойшо 300 жэлэй баярай ойн hайндэрые ажалай ехэхэн амжалтаар угтахаяа эрмэлзэжэ байнад. Энэ колхозой 2-дохи бригадын механизаторнууд арбан үдэрэй турша соо Жалга гэжэ газарта 627 гектар пар хахалаад, 13 гектар хартаабха, 10 гектар сахарай свёкло, 250 гектар овёс, 45 гектар наран сэсэг тариба. Трактористнууд Ц. Чутумов, Д. Бадмаев, В. Ломпилов болон бусад үдэрэйнгөө даабариие 150—175 процент дүүргэнэ. Тракторист нүхэр Ломпилов 3 үдэрэй турша соо өөрынгөө «Беларусь» трактораар 45 гектар кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарихадаа үдэрэйнгөө даабариие 220—250 процент дүүргэжэ, колхоз, аймаг соогоо магтуулаа.

Тэрэшэлэн колхозой 2-дохи бригадын барилгашад баhал эршэмтэйгээр ажалланад. Колхозой центрhээ 2 километрын газарта прораб Д. Намсараевай хүтэлбэрилдэг дархашуулай бригада 1000 хониной байха шэнэ байра барижа байна. Энэ байрын утань 162 метр, үргэниинь 10 метр болохо юм. Дал барижа байhан дархашуул май hара соо хүдэлхэ зуураа барилгынгаа хахад хүдэлмэриинь хэжэ дүүргэбэ. Тиин тэдэнэр июнь hара соо ажалайнгаа эршые улам шангадхажа, барижа байhан далаа ашаглалгада тушаахабди гэжэ мэдүүлээ. Энэнь hайндэрэй бэлэг болохо юм. Гадна колхозой центртэ амбулаториин байшан баригдана. Эндэ дархашуул Д. Санжиев, К. Санжиев, И. Бунтаров гэгшэд hайнаар хүдэлжэ, барилгаа hаяар дүүргэхэнь.

Хэрээтэ голой эрьедэ шулуугаар баригдажа байhан шэнэ электростанци hайндэр болотор ашаглалгада үгтэхэнь. Тиигэжэ тус колхозой гэшүүд түүхэтэ hайндэрөө электрын гэрэл доро угтаха юм.

Г. Доржиев.

Хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэбэ

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дурааараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын тула Улан-Удын мотор заhабарилдаг заводой хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан юм. Хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 10-да дүүргэжэ, үгэдөө хүрэбэ.

Завод соогоо дэлгэрhэн мүрысөөндэ моторно участок (ахалагша мастерынь нүхэр Новиков) түрүүлнэ. Энэ участок хахад жэлэйнгээ түсэбые 104 процент дүүргэжэ, шанар hайнтай продукци гаргаа.

Тус завод үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 80 мотор үлүү заhабарилаа.

И. Бабушкин.

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана

Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дурааараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаха зуураа, Итанциин леспромхозой модошод абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэнэ.

Леспромхозой модо бэлэдхэлгын Буруули гэжэ пунктын (начальнигынь нүхэр Дёмичев) хүдэлмэришэд апрель, май hарануудта бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилөө. Леспромхоздоо ээлhэн түрүү hуурияа алданагүй. Июнь hарын түрүүшын арбан хоногто модо бэлэдхэхэ графигаа 150 процент дүүргэбэ.

Тус пунктын хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй нээгдэхээ байhан Пленумые угтуулан, уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Трактор, автомашина болон бусад техникээ hайнаар ашаглаха талаар хэдэн үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлжэ, hүүлэй хоёр hарын туршада 15 мянган түхэригэй арьбалалта хэбэ.

Иигэжэ ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлжэ, Эхэ оронойнгоо арадай ажахын хэрэгсэлдэ барилгын модо ехээр үгэдэг болоhонойнгоо түлөө Буруулиин пунктынхид профсоюзайнгаа ЦК-гэй дамжуулгын Улаан тугые мүнгэн шантайгаар абаhан байна.

Н. Тюрнев.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1959 оной июниин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймаг	Бүхыдөө тарилгаhаниинь	Тэрэ тоодо тэжээлэй ургамалнууд	Силостэ орохо кукуруза	Тэжээлэй корнеплодууд	Хартаабха	Овощь
байкалиин	91,5	74,7	135,5	97,8	71,5	51,6
хэнэй	91,0	69,9	115,3	26,5	90,3	49,3
рбагатайн	91,0	60,4	100,8	105,0	100,0	52,2
йкало-Кударын	90,4	57,6	100,7	108,9	98,7	58,5
урын	89,5	50,8	104,2	116,8	97,3	57,5
олгын	88,3	56,3	92,9	98,5	104,4	60,5
жэнгын	87,0	64,1	91,9	138,6	33,0	27,1
харшэбэрэй	86,5	40,9	94,8	105,1	87,6	34,6
банскын	85,9	74,8	49,5	90,0	76,3	35,4
грайн	85,8	82,6	78,4	64,4	45,8	27,6
йто-Байгалай	85,0	20,0	—	30,0	60,0	20,0
хтын	83,5	48,6	101,5	92,2	86,1	46,7
уунын	81,5	59,5	90,0	154,7	79,0	20,0
дарын	81,5	44,3	97,0	130,0	73,0	45,0
гажанай	81,0	49,5	56,0	49,2	94,7	33,3
риин	81,0	43,7	110,5	278,0	55,3	58,3
лэнгын	79,2	40,6	96,8	108,5	57,4	29,3
риин	79,0	47,8	101,1	103,4	64,3	37,1
румканай	79,0	33,0	61,5	21,0	77,9	10,0
каменай	76,4	47,7	58,2	70,0	99,4	68,0
ын	76,3	40,9	99,8	131,9	59,3	57,1
унтын	69,2	69,1	—	84,0	112,0	40,0
СОВХОЗУУД:						
уунын	92,9	96,4	—	128,0	166,7	180,0
банскын	87,1	52,8	200,0	100,0	181,8	60,0
урын	80,1	38,4	101,4	123,5	60,0	35,3
олгын	78,8	52,0	84,7	78,0	80,5	58,1
лэнгын	78,1	50,5	111,1	108,0	64,4	60,0
хтын	64,1	35,2	98,7	—	65,0	43,3
рдэм»	62,1	34,2	125,0	116,7	102,0	100,0
рьёогой	61,7	34,9	87,7	100,0	80,0	90,0
риин	60,7	27,2	89,7	163,2	40,2	53,3

САМОЛЁДООР ХОРО САСАНА

Зураг дээрэ: авиациин инженер нүхэр В. Зеленков хоро сасадаг хэрэгсэлнүүдээ шалгажа байна. Хажуудань пилот А. Малютин байна.

... Моторой хүнхинэхэ абяан улам шангадажа, «ЯК-12» самолёт агаарта хүнгэхэнөөр дэгдэн гарашана. Тиигэжэ байтар баhа нэгэ самолёт талмай дээрэ бууба. Энээниие звеногой командир Юрий Кирпичев жолоодожо ябаhан байгаа. Тэрэнэй машинаяа томо цистернын хажуу тээ залан асархада, эндэ угтажа байhан хэдэн хүнүүд самолёдой тусхай бак соо хоро эюулжэ, ехэл сүлөөгүй ажаллажа байба. Теэд самолёт уданшьегүй агаарта дэгдэшэнэ. Иигэжэ хоёр самолёдой ээлжээгээр талмай дээрэ нэгэ буужа, нэгэ дэгдэжэ байхые hонирхожо харабабди.

Улан-Үдын аэропортынхид Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхоздо ерэжэ, шухала, харюусалгатайшье хүдэлмэри хэжэ байба. Самолёдоор таряалангай газар дээрэ хоро сасаха, буртаг үбhыень үгы хэхэ гээшэ ажахыда ехэ туhатай ха юм. Нёдондо жэлдэ тус аэропортынхид совхозой 1500 гектар таряалан дээрэ хоро сасаhан байгаа. Энэ арга хэрэглэhэнэй ашаар, орооhо таряанай нилээд ехэ ургаса абтаhан байна бшуу.

— Мүнөө жэл «Эрдэм» совхоздо 2 мянган гектар таряалан дээрэ самолёдоор хорон сасагдаха. Эндэ ерэhээр 4-дэхи үдэрөө ажаллажа байнабди. Мүнөө 700-гаад гектар шэниисын полидо хорон сасагдаа,—гэжэ инженер нүхэр В. Зеленков хөөрэнэ.

Аэропортынхид үглөөнэй тунгалаг, hалхигүй намдуу байхада ажалаа эхилдэг. Тиигээд хэды час ажаллаад, үдэшын hэрюу орохые хүлеэнэ. Тэрэл үедэ агаар тунгалаг, ажаллахадань таарамжатай байна бшуу. Самолёдоор хоро сасажа, буртаг үбhэ үгы хэхэдэ мүнгэ зөөри ехэ гаргашалагданагүй. Тус совхоз хэрэгтэй болодог хорыень худалдажа асаруулhан байна. Тэрэнииень аэропортынхид уhаар холисо хэжэ шэнгэрүүлээд, гектарай 7 түхэригөөр тэрэнээ поли дээрэ сасана. Нэгэ гектар газарта 1,5 килограмм гербисид, 2,5 килограмм аммиачна селитр, 50 килограмм уhан ородог. Нэгэ самолёт 3 центнер шэнгэн холисо бак соогоо нэгэ доро эюулдэг. Тэрэнь 6 гектар газар дээрэ сасагдана.

Инженер нүхэр Зеленковтой поли дээрэ ошоhон байгаабди. Хоро сасагдажа байhан полиин хоёр хажууда хүнүүд эли тэмдэгүүдые баряад, самолёдой ябаха харгы заажа үгэнэ. Самолёт газар дээгүүр 5 метр тухайда ниидэдэг. Тиихэдээ 20 метр үргэнөөр хороёо сасаад гарана. Пилодууд нүхэд Анатолий Малютин, Юрий Кирпичев (звеногой командир) гэгшэд оролдосотой hайнаар ажаллана.

Самолёдоор хоро сасадаг иимэ арга мүнөө үедэ ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Эндэhээ аэропортынхид Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта хүдэлхэеэ ошохо юм.

Т. Гармаев.

Зураг дээрэ: самолёдоор поли дээрэ хоро сасажа байна.

АБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭ АРГАТАЙ

☆

Кяхтын аймаг һайндэрэй урда тээ

☆ ☆

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй алдарта ойе эрхим бэлэгтэйгээр угтахын тула Кяхтын аймагай ажалшад угаа ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

Аймагай колхозууд, хонинoй совхоз гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхые хүсэнэ. Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ социалистическэ уялгые арбан хоног урид, июнийн 20-до дүүргэхээр тэдэнэр шиидэнхэй. Мүнөө үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ тусхай гүүртэ, отаранууд эмхидхэгдэжэ, гахайнууд шахагдажа байна. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо мал адуулагша нүхэр Суетин харууһалжа байһан хашарагуудайнгаа шэгнүүрые үдэртөө апрель һарада 510 граммаар, май һарада 600—700 граммаар нэмээгээд, июньдэ нэгэ-нэгэ килограммаар нэмээхэ гэһэн уялга абаа. Эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ тушаагдаха 100 толгой томо эрьенүүдэй нооһые хайшалжа абаа.

Ехэ-Нугын Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ мяха худалдаха уялгаяа июнийн 20 болотор дүүргээд, хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 380 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаахаяа байна. Энэ зорилгоор 1300 томо эрье хонид, наяад толгой гахай шахагдана. Эрьенүүдынь яһала тарганууд, мүнөөшье тус бүридөө таби гаран килограмм татана. Июнийн эхеэр эдэ эрьенүүдэй нооһон хайшалагдаа.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб, уялгануудые дүүргэхэ хэрэг нилээд бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. Июнийн 1-нэй байдалаар гүрэндэ һү худалдаха, тушааха хахад жэлэйнь түсэб арайхан 60-аад процент дүүргэгдээд байна бшуу. Тиигэбэшье һайндэрэй хүндэлэлдэ һү гүрэндэ тушааха түсэбөө заатагүй болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Аймагай һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрбэ. Энэ мүрысөөе Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Харьяастайн гүүртын һаалишад толгойлно. Тус гүүртын һаалишад июнь һарада үнеэн бүриһөө 300 литр һү һааха гэжэ шиидээд, үнеэдээ һайн бэлшээритэй газарта абаашажа, үдэр һүнигүй адуулна, түхэрсэн сүүдхэ соо хашаада оруулнагүй. Һаалишад үнеэдээ бэлшээри дээрэнь һаана, һаагдаһан литр һүн бүридэ дүрбэ-дүрбэн зуун грамм таряа талханай зүйл эдюулнэ. Ингэжэ харууһалагдаһан үнеэдэй һү шэмэнь эрид дээшэлнэ.

Харьяастайн гүүртын һаалишадай дүй дүршэлые аймагай бусад һаалишад халуунаар дэмжэбэ. Эндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхозой Харанхы гэжэ газарта байрладаг гүүртын һаалишад үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа, таряа талханай зүйл эдюулһэнэй ашаар үдэртөө 340 литр һү һаажа байһанаа, мүнөө 725 литр һү һаадаг болоо гэхэ гү, али үнеэдэйнь һү шэмэ хоёрһоо үлүү дахин нэмээ. Эрхим һаалишан Дарицу Замбуланова үдэртөө үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаана.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы колхознигууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад хабаадана. Тэдэнэр хубиингаа ажахыһаа бэлэдхэлэй пунктда һү худалдадаг болонхой.

Хониной совхозой һаалишад үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа, бэлшээри дээрэнь һааха̄һаа гадна, һүнэй тоһолигыень дээшэлүүлхые оролдоно. Тиихын тула һаалишан бүхэн үнеэдээ хоёр ведрүү соо хубаарилжа һаадаг болонхой. Түрүүшын шэнгэн һүеэ амяарайнь һаажа, нарай тугалда уулгана, үлөөшэ үдхэн һүеынь ондоо ведрүү соо һаажа, гүрэндэ тушаана.

Ингэжэ аймагай һаалишад, мал адуулагшад гүрэндэ һү худалдаха, тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр зорижонхой.

Аймагай колхозууд гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые июнийн хорин болотор дүүргээд, түсэбөө холо үлүүлхэ юм. Аймагай колхозууд үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үни дүүргээд байна. Эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхозой шубуушад бүри һайн амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэр гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10 мянга гаран үндэгэ тушаагаа.

Тэрэшэлэн гүрэндэ нооһо тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ зорилго эндэхи, совхоз, колхозууд урдаа табинхай. Хониной нооһые гээнгүй, болзор соонь хайшалжа абахын тула хаа хаанагүй энэ хүдэлмэри эхилээ. Калининай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта хоёр-хоёр, совхоздо—дүрбэн томодхогдоһон пункт хүдэлнэ. Нооһые шанарайнь талаар илгаха, мүн нооһо шэнжэлхэ лаборатори бии болонхой.

Аймагай хонишод һайндэр болотор 3500 хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэһэн уялга абаад, 14 пункт эмхидхэбэ. Хонидоо июнийн 15-һаа үрэжүүлжэ эхилхэ юм.

Энэ жэлдэ Кяхтын аймагта үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлхэ зургаан пункт хүдэлнэ, һайндэр болотор үшөө дүрбэн пункт нээхэ зорилготой.

Тиигэбэшье абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд яһала бии. Түрүү малшадай хажуугаар түсэб, уялгануудаа дүүргэдэггүй гүүртэнүүд, отаранууд, малшад олон. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи гүүргын һаалишадай үнеэн бүриһөө үдэртөө 5,1 литр һү һаажа байхада, зэргэлээд байрладаг 1-дэхи гүүртын һаалишад оройдоол 1,8 литр һү һаана. Эндэнь үнеэд мууса адуулагдана, эдеэлүүлэгдэнэ. Иимэ баримтанууд Сталинай нэрэмжэтэ, «Красное Знамя» колхозуудта, хониной совхоздо үзэгдэнэ.

Мүнөө үедэ гээгдэжэ ябаһан гүүртэ, отарануудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргажа шадабал, уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ алхам хэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Теэд колхозуудай, совхозой партийна эхин организацинууд, колхозой правленинүүд түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар оролдолго үшөөл багаар гаргана. Фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр ябахада тодорхой уряа лозунгнуудшье харагданагүй, социалистическэ мүрысөөнэй дүн 5 үдэр бүри гаргагданагүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малые һүниин сагта хэр зэргээр адуулнаб гэжэ шалганагүй, бэлшээри дээгүүр үсөөн ябана. Мүн малшадые, илангаяа мал адуулагшадые бороодо үмдэхэ хубсаһаар хангаха, бишыхан нүүдэл гэрнүүдые тэдэндэ түхеэрхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана.

Хэрбээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, малые хашаада хаангүй, үдэр һүнигүй адуулаад, бэлшээри дээрэнь үнеэдые һаажа шадабал, Кяхтын аймагай малшад гүрэндэ мяха, һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ аргатай.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Харьяастайн фермын үнеэд бэлшээри дээрэ һаалгагдажа байна.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ

Выставкын главна комитедэй түрүүлэгшэ Ю. Е. Максаревтай хэһэн хөөрэлдөөн

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ һаяын үдэрнүүдтэ Москвада нээгдэхэнь. Энэ выставкэ бүхэсоюзна болон республикануудай павильонууд, промышленность болон транспортын, хүдөө ажахын, барилгын гэһэн дүрбэн таһагуудтай байха.

211 гектар талмай эзэлдэг выставкын газар дээрэ 300 гаран томо байшангууд түхеэрэгдэнхэй. Тэрэ тоодо 71 павильон бии, тиихэдэ 18 павильонуудынь шэнээр эмхидхэгдэнхэй. Выставкын олон тоото экспонадууд совет хүнүүдэй амгалан ажалдаа туйлаһан гайхамшагта үрэ дүнгүүдые харуулха байна. Тэрэшэлэн наукын шэнэ шэнэ туйлалтануудые хэрэглэн, мүнөө үеын техникэ болон технологи, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ манай арадай ажахын бүхы һалбаринуудай урган хүгжэжэ байһые энэ выставкэ харуулха юм. Выставкэдэ харуулагдахаар бэлдэгдэһэн материалнууд хадаа социалистическэ индустриин, хүдөө ажахын, барилгын, наука болон соёл культурын талаар саашадаа хүсэн түгэс дэбжэлтэ туйлаха асари ехэ түсэб хараалһан Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһые үнэншэмэ тодоор харуулха байна.

Выставкын главна павильон шэнээр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Тэрэнэй экспонадууд Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро совет арадай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые гоё һайханаар харуулна. Республикануудай павильонуудта урдынхидаал адляар имагтал хүдөө ажалшадай туйлаһан амжалтанууд харуулагдаха бэшэ, мүн союзна республикануудай арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи туйлалтанууд болон саашанхи түсэбүүд, тэндэхи арадуудай социалистическэ культура үргэнөөр харуулагдаха.

Промышленность болон транспортын таһагта 18 павильон бии. Харуулагдахын тулада 36 шахуу мянган экспонадууд, тэрэ тоодо мянга гаран түхэлэй машина, станок, түхеэрэлгэ, 2 мянга шахуу прибор болон аппарадууд бэлэдхэгдэнхэй. Энэ выставкэдэ 73 совнархоз, 1300 промышленна предприяти, 350 научно-шэнжэлэлгын болон конструкторска организацинууд хабаадаха байна.

Арадаймнай ажахын үндэһэ һуури бологшо Эсэгэ оронойнгоо хүндэ индустриин туйлалтануудтай танилсаха зуураа, выставкые харагшад хара болон үнгэтэ металлургиин, автомобильна промышленностиин, трактор болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын, станок бүтээлгын хүгжэлтэ тухай олон юумэ мэдэжэ абаха юм. «Химическэ промышленность» гэжэ павильон соо искусственна болон синтетическэ материалнуудһаа бүтээгдэһэн элдэб зүйлнүүд харуулагдаха байна. Химическэ утаһануудһаа хэгдэһэн торголиг болон элдэб янзын бүд, пластмассаһаа хэгдэһэн экспонадууд мүн лэ хүн зоной дура татаха байха. Долоон жэлэй турша соо гансахан лэ автомобиль бүтээгшэд 100 мянган тонно пластмасса абажа, энээнэйнгээ ашаар хэдэн зуугаад миллион түхэриг арьбалха юм.

Электроэнергетикэ хүгжөөлгын талаар манай туйлаһан амжалтанууд «СССР-ые электрификацилга» гэһэн шэнэ павильон соо бүхы талаһаа харуулагдаха. Выставкэдэ ерэгшэд карта харахадаа, электрификацилгын талаар юун хэгдээб, 1959—1965 онуудта юун хэгдэхэб, Советскэ Союзай нэгэн адли энергетическэ системэ хайшан гээд байгуулагдахаб гэжэ ойлгохо болоно. Долоон жэлэй туршада электрификацилга хүгжөөлгын гол шэглэл—тепловой электростанцинуудай барилгые тайлбарилан харуулха хэрэгтэ горьтойхон һуури выставкэ дээрэ таһалагдажа үгтэнхэй. Энергосистемэнүүдые жолоодон хүтэлбэрилхэ пульт, 4200 мянган киловатт хүсэтэй болохо дэлхэй дээрэхи эгээл томо Красноярска ГЭС-ые харуулһан хүдэлдэг макет мүн лэ эндэ бии.

«СССР-эй транспорт» гэһэн шэнэ павильоной экспонадууд баяншье, һонирхолтойшье. Эндэ далай болон мүрэн дээгүүр тамардаг онгосонуудай, электровозууд, тепловозууд, вагонууд, самолёдуудай шэнэ шэнэ модельнүүд эли тодо газарта табигданхай.

Советскэ авиационно техникые «ТУ-104 А» гэжэ хүнүүдэй һууха реактивна самолёт харуулха юм. Эндэ ерэһэн хүн бүхэн энэ самолёдой досоохи түхеэрэлгые хараха аргатай байха. Мүн эндэ «ЯК-12» «МИ-4» гэжэ хүнүүдэй һууха самолёдууд, «МИ-1», «К-15» гэжэ вертолёдууд харуулагдаха.

Манай эндэ автомобильна транспорт улам бүри ехэ удхашанартай боложо байна. Выставкэ дээрэ элдэб түхэлэй ашаанай машинануудые, тэрэшэлэн хүнгэн автомобильнуудые, тэрэ тоодо эрхим һайн «ЗИЛ-111», «Чайка» гэжэ автомобильнуудые хаража болохо юм.

Бодото байдал болон эрдэм ухаанай таһаршагүй холбоотой байһые «Радиоэлектронико» гэжэ шэнэ павильон эли тодоор гэршэлэн харуулна. Эндэ харуулагдаха юумэнүүдэй алиниинь эгээл һонирхолтойб гэжэ хэлэхын аргагүй. Экспонадуудай тоодо абяа буулгажа абадаг аппаратура, харанхыда юумэ хараха хүсэтэ элшын техникын аппаратура бии. Мүн тоо бодолгын электронно машинанууд, элдэб янзын радиолокационно, радионавигационно, радиохэмжэлгын аппаратура, шэнэ шэнэ телевизор, радиоприемник, радиолонууд эндэ табигданхай. Эндэ түхеэрэгдэһэн тусхай залнууд соо үнгэтэ телевидениие дамжуулга, абалга харуулагдаха.

Выставкын главна павильоной хажуудахи һаруул һайхан байшан дээрэ «Наука» гэһэн үгэ алтаар толотон яларна. Дэлхэйе тойрон дабшадаг дэлхэй дээрэхи эгээл түрүүшын советскэ хэмэл одониие табилгада зорюулагдаһан экспонат, 452 километр дээшээ дэгдэһэн метеорологическа ракетэнүүдэй приборно контейнернүүд — эдэ бүгэдэ уужам ехэ залнууд соо харуулагдаха зүйлнүүдэй бишыхан лэ хубинь болоно. Агаарай дээдэ захые шэнжэлхэ асуудалнууд мүнөө үедэ бүхы дэлхэйе һонирхуулдаг. Энэ талаар советскэ эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтанууд эгээл үндэр сэгнэлтэ абана. Дэлхэйе тойрон дабшаха советскэ гурбан хэмэл одонуудай модельнүүдтэй суг хамта «Наука» гэжэ павильон соо эдэ одонуудай дэгдэхэдэ шухала хэрэгтэй болоһон бүхы приборнууд харуулагдана. Тэрэшэлэн манай орон дотор ракетнэ техникын хүгжэһэн түүхэ тухай эндэ дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй.

Атомай энергиие амгалан сагай байдалда хэрэглэхэ методүүдые тодоруулан харуулһан экспонадууд хоёр томо байшан соо табяатай. Эндэ термоядерна шэнжэлэлгэ хэхэдэ хэрэгтэй болодог хүдэлдэг түхеэрэлгэ, хүсэтэ атомна электростанцинуудай македүүд харуулагдана. Выставкые харагшад промышленностьда, хүдөө ажахыда, биологидо болон медицинэдэ радиоактивна изотопууд болон элшые хэрэглэхэ асуудалтай танилсаха юм.

Манай орон дотор промышленна болон эдеэ хоолой эд бараан, гэрэй хэрэгсэлэй зүйлнүүд улам бүри ехээр бүтээн гаргагдажа байдаг. Совет хүнүүдэй таһалгаряагүй ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые бүримүһэн хангаха зорилгын ямараар дүүргэгдэжэ байһые «Хүнгэн промышленность», «Торгон», «Сахарай болон кондитерска промышленность», «Тоһо-өөхэнэй болон эдеэ хоолой промышленность», «һүнэй промышленность», «Мяханай промышленность», «Загаһанай промышленность, загаһа үсхэбэрилгэ болон уһа сөөрэмэй ажахы» гэһэн павильонуудай экспонадууд харуулна.

Хүдөө ажахые харуулалгада выставкын 20 павильон таһалагданхай.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд соо иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Долоон жэлэй турша соо эдеэ хоолоор арад зоной эрилтые, тиихэдэ промышленностиие түүхэй эдээр гүйсэд хангажа шадахаар лэ хэмжээтэйгээр хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуура хүдөө ажахын эдеэ хоолоор гүрэнэй бусад бүхы хэрэглэлые хангаха ёһотойбди.

«Таряан ажал» гэжэ шэнээр байгуулагдаһан павильон соо түрүү колхоз, совхозуудай болон научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай дүй дүршэлөөр хүдөө ажахые зүбөөр, эрдэм ухаанай туйлалтын ёһоор эрхилхэ гурим пропагандалагдана. Зарим стенд болон материалнууд колхозой эрдэмтэ Т. С. Мальцевай методээр газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, пропашной ургамалнуудые квадратна, квадратно-гнездовой аргаар тарижа ургуулха асуудалда зорюулагданхай.

Долоон жэлэй эсэс багта жэлдээ 10—11 миллиард пүүд ороо̄һо таряа хуряадаг болохо зорилго «Ороо̄һо таряан» гэжэ павильоной гол шухала темэнь болоно. Тэрэнэй материалнууд хадаа ороо̄һото ургамалнуудай шэнэ сортнуудые түргөөр олошоруулха, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ арга методүүдтэй танилсуулна. Хүдөө ажахын эдеэ хоол абахадаа ажалай гаргашые хайшан гээд бага болгохоб гэһэн асуудал оронoймнай түрүү совхозууд—Алтайн хизаарай «Березовский», Ростовой областиин «Гигант», Краснодарай хизаарай «Кубань» совхозуудай жэшээ дээрэһээ харуулагдана. Эдэ совхозууд эгээл химда сэнтэй ороо̄һо таряа хуряадаг юм.

Кукуруза ургуулха арга методүүдые, мал ажал хүгжөөхэдэ тэрэнэй удхашанарые харуулхын тулада тусхай павильон байгуулагданхай. Жэшээ болгон Курска областиин Хомутовско районой Калиновка тосхоной хүдөө ажахын артель харуулагдана. Кукуруза хадаа элбэг дэлбэгээр тэжээл бэлэдхэхэдэнь, мал ажалай ашаг шэмые эрид түргэнөөр дээшэлүүлхэдэнь тус артелиинхидтэ ёһоор лэ туһалһан байна. 1958 ондо эндэхи колхознигууд хүдөө ажахын эдлүүриин газарай зуун гектар бүриһөө 571 центнер һү, 110,2 центнер мяха абаһан байха юм. Зүгөөр 1953 ондо оройдоо 42 центнер һү, 8,5 центнер мяха абаһан байгаа.

«Ороо̄һо таряа хадагалалга, болбосоруулга», «Хартаабха болон огородой эдеэн», «Сад тарилга», «Үрэ жэмэс тарилга, улаан архи нэрэлгэ», «Зүгын ажахы эрхилэлгэ» гэһэн павильонуудта һонирхолтойшье, халан абамааршье юумэн олон бии. Эндэ олон тоото жэмэсүүд болон огородой эдеэн, саашадаа үргэнөөр таригдаха шэнэ сортнууд харуулагдана. Элдэб ургамалые экспонат болгохоор тариха гээшэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули болохо юм.

Выставкэ дээрэ тракторнууд болон хүдөө ажахын машинанууд харуулагдана. Тэдэнэй 170 шэнэ түхэлэй машинануудынь түрүүшынхеэ харуулагдаха байна.

Выставкэ дээрэ мал ажалай талаар туйлагдаһан түрүү дүй дүршэл болон эрдэм ухаанай туйлалтанууд алишье талаһаа тобойсо харуулагдана. Экспонадууд хадаа хүн бүхэндэ хүртэхэ мал ажалай продукциие абаха талаар богонихон болзор соо США-е хүсэхэ гэһэн колхоз, совхозуудай ажалшадай дэлгэрүүлһэн тэмсэлые эли тодоор харуулна.

«Барилга» гэжэ таһагай павильонууд Фрунзенска набережнэдэ эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй материалнууд промышленна, энергетическэ болон гэр байрын барилгада, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэдэ зорюулагданхай. Тусхайлан хэлэбэл, ехэ химиин баригдажа байһан гү, али үргэдхэгдэжэ байһан предприятинууд харуулагдана.

Долоон жэлэй турша соо манай орон дотор 15 миллион шахуу квартира баригдахаар хараалагданхай. «Гэр байрануудые барилга» гэһэн павильон энэ асари ехэ түсэбэй дүүргэгдэжэ эхилһэнтэй хүнүүдые танилсуулна. Айлай ажаһууха квартиһатай байрын гэрнүүдэй типовой проектнүүд, айлшадай байха гэрнүүдэй типовой проектнүүд, багашаг квартирануудай македүүд эндэ харуулагдана. Типовой проектын ёһоор томо панель болон томо блогуудһаа гэрнүүдые бариха түрүү арга методүүд мүн лэ харуулагдана.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ хадаа промышленность болон транспорт дээрэ, хүдөө ажахыда, барилгада туйлагдаһан түрүү дүй дүршэл, мүн тэрэшэлэн наука болон соёл культурын туйлалтануудые эдэбхитэйгээр пропагандалха гол уг зорилго табина. Тиигэжэ СССР-эй арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ туйлалгада бүхы хэмжээгээр туһалха бшуу. Выставкын павильонуудта саг үргэлжэ лекци, консультаци, семинарнууд, научно-техническэ конференцинүүд үнгэргэгдэжэ байха, тэрэшэлэн промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүү хүнүүд, эрдэмтэд үгэ хэлэхэ юм. Элдэб янзын продукци гаргадаг завод болон фабрикануудай түлөөлэгшэд эдэ продуктнуудые худалдан абадаг хүнүүдтэй, худалдаа наймаанай организацинуудтай уулзажа байха.

Экскурсяар эндэ ерэһэн хүнүүд имагтал выставкэ дээрэ түрүү дүй дүршэл болон эрдэм ухаанай туйлалтануудые хараха, шудалха бэшэ юм. Москвагай олохон түрүү завод, фабриканууд, научна эмхи зургаанууд, Москва шадар оршодог колхоз болон совхозууд хадаа эндэ ерэгшэдэй хараха выставкын газаа тээхи ажахынууд мүн болоно. Эдэ предприяти болон ажахынуудай ажал хүдэлмэритэй танилсахын тула экскурси эмхидхэгдэхэ юм.

Выставкэ дээрэ һайнаар амаржа болоно. Эндэ Москвагай артистнуудай болон уран һайханай самодеятельностиин коллективүүдэй концертнууд харуулагдажа байха. Эндэхи сөөрэмүүд дээрэ онгосоор тамархада, загаһа хахуулдахада болохо юм.

Оронoймнай алишье зүгһөө выставкэ харахаяа хүнүүд ерэхэ байна. Выставкын материалнуудые шудалалга хадаа долоон жэлэй түсэбэй агуухэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ байна бшуу.

(ТАСС).

Нютагай Соведүүдтэ

АЖАЛАА ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА ШУХАЛА

Нютагай Соведүүдэй үүргэ эрид дээшэлүүлхэ, ажалшадтай тэдэнэй холбоо барисаае бүри бэхижүүлхэ тухай партиин XXI съездын заабари бэелүүлэгдэжэ байна. Мүнөө тэдэнэр ажахын-политическэ, соёл гэгээрэлэй болон бусад асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой. Энээн тушаа Кударын аймагай сомоной, сельскэ Соведүүд ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Илангаяа Тамирай сельсоведэй гүйсэдкомой (түрүүлэгшэнь нүхэр А. С. Перевалов) хүдэлмэри тусгаар тэмдэглэхэдэ болоно. Тус сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо олон барилга бодхоогдожо байна. Энэ жэлдэ колхозой центртэ хоёр дабхар шэнэ байшан баригдаа. Тэндэнь правлениһээ гадна сельсоведэй гүйсэдком, гостиница, парикмахерска, фотографи, сабхи оёдог, заһадаг таһалга, столово байха юм. Шаазгайдахи комплексно бригадын центртэ клуб шэнээр һэльбэн үргэдхэгдөө, хүүгэдэй ясли, амбулатори баригдаа.

Тус колхозой Ивановка тосхондо колхозой хүсөөр эхин һургуулиин байшан баригдажа байна. Шэнэ һуралсалай жэлэй эхилтэр һургуулинь сум түхеэрэгдэжэ дүүрэхэ юм. Гурбан жэлэй соёлой, доботолгын хэмжээ-ябуулгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай Тамирай сельсоведэй сессидэ колхозой түрүүлэгшын, комплексно бригадануудай бригадирнуудай тоосоон ходо зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Тиихэдэ Кударын сельскэ Совет энэ шухала асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй. Сельскэ Совет, тэрэнэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Рыбаченко) хүдөө нютагуудтаа бэелүүлэгдэхэ соёл культурын хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхэ гэжэ оролдоногүй.

Энэ сельсоведэй томодхогдоһон «Дружба» колхозой Семеновка тосхондо гурбан жэлэй саана клуб бариха гэжэ хараалагдаһан аад, мүнөө хүрэтэр юуншье хэгдэнэгүй. Тиимэһээ колхознигууд хоёр—гурбан һараар кино харадаггүй юм. Малай фермэ дээрэ культбаза, гурбадахи жэлээ баригдажа байһаашье, дүүрэхэнь мэдэгдэнэгүй. Мүнөө тэрэ барилгада нэгэшье хүн хүдэлнэгүй. Кудара-Сомондохи МТФ-гэй барилга баһал унжагайранхай.

Сельскэ Соведэй мэдэлдэ байдаг хүдөөгэй клубүүд соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин ёһотой гуламта боложо шадаагүй. Жэшээлхэдэ, Ара-Алцагадай хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Сакьяева) ходо сүүргатай байдаг. Мүн иимэрхүү байдал Дүнгүйн, Улаадайн клубүүдта үзэгдэнэ.

Комплексно бригадануудта эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй яслиин хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Хамнигадай тосхондо айлай гэртэ ясли эмхидхэгдээ юм. Тэрэ яслиин үхибүүд шала дээрэ унтана.

Эдэ дутагдалнуудые ажалшадай депутадуудай Кударын сельскэ Совет, тэрэнэй саг үргэлжын культурно-гэгээрэлэй комисси ойрын сагта усадхаха бээз гэжэ найдагдана.

Д. Болхоев,
манай корр.

Редакциин почтоһоо

Хүдөө ажахын Устав сахинагүй

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени хүдөө ажахын Устав наринаар сахинагүй. Колхозой гэшүүн бэшэ, ондоо организаци, эмхи зургаануудта ажалладаг хүнүүд колхозой газар эдлэжэ, үбһэ ногоо сабшаад, үхэр малаа тэжээжэ, хартаабха ургуулжа байдаг.

Иимэ хүнүүдэй эдлэжэ байһан газарыень колхоздо бусаажа абаха гэһэн шиидхэбэри колхознигууд баталан абаһан байгаа. Энэ шиидхэбэриие дүүргэхэ, хуули бусаар газар эдлэхэ ябадалые болюулхын тула тусхай комисси һунгагдаһан байха юм. Харин энэ комиссиин хэһэн юумэ үгы шахуу.

Ж. Валеев гэгшэ колхоздо ямаршье ажал хэдэггүй аад, колхозой газар дээрэ хартаабха тарижа ургуулаад, тэрэнээ намар, үбэлдөө дэлгүүр дээрэ хонжоо наймаа хэжэ, ехэ олзо олодог юм. Мүн Геннадий Чернигов гэгшэ хоёр—гурбан жэлэй саада тээ колхозһоо гараһан аад, мүнөө хүрэтэр уһалагдадаг, һайн ургаса үгэдэг ниитын газар хоёр ондоо тээ эдлэжэ байдаг юм. Тэрэнэй бүлэһөө нэгэшье хүн колхоздо ажалладаггүй. Иимэ хүнүүд тус колхоздо үсөөн бэшэ.

Хүдөө ажахын артелиин Устав наринаар сахиха, хуули бусаар газар эдлэхые болюулха хэрэгтэй. Тус колхозой правлени хамтын суглаанай шиидхэбэри дүүргэхын тула дары хэмжээ абаха ёһотой.

Д. Байкалов.

ҮХЭРЭЙ ШЭГНҮҮРЫЕ ҮДЭРТӨӨ 1—1 КИЛОГРАММААР НЭМЭЭЖЭ, ГҮРЭНДӨӨ ТАРГАН МАЛ ТУШААЯ!

...ьга Дмитриевна Балданова хэдэн ...гахайшанаар хүдэлжэ, дүй дуршэл ...болонхой. Тэрэнэй шахаһан га...уд түргөөр таргалдаг, шэгнүүрээ ...нэмэдэг. Энэ жэлэй эхинһээ хой...ушааһан гахайнуудынь тус бүридөө ...90 килограмм татаһан байха юм. ...июнь һарада тушаагдаха гахай...ые шахан таргалуулжа байнхай. ...г дээрэ: Байкало-Кударын аймагай ...ия Октябрэ» колхозой гахайшан ...Балданова.

Л. Хайдуровай фото.

Шадамар мал адуулагша

...ай эльдин дулаан үдэрнүүд ...ерэжэ, газар дайда ногоо...убилна.

...ммунизм» колхозой үнинэй ...элтэй мал адуулагша Намса... Цыбденов 120 сарнуудые Сар...лой тунга бэлшээридэ тарга...ка байна. Эдэнэйнь 50—60 ...й мүнөө жэл гүрэндэ тушааг... юм.

...ал таргалуулха гээ һаа, түхэ...жэл онсо һайнаар харууһал...деэлсэтэй ногоотой бэлшээри...ууулха, дураарнь уһалха, даб...ужараар дутаахагүй һотой,— ...мал адуулагша нүхэр Цыбде...хэлэдэг.

...ондо иимэ малнуудые харуу...ад, гүрэндэ тушаахадань тус ...өө 400—600 килограмм шэг...эй болоһон юм. Эгээ адагайнь ...урбан зуун табин килограмм ...ан байгаа.

Үнгэрэгшэ жэл эрхим сар ...сэнгээр худалдагдахадаа ...мянган түхэригэй болоо һэн. ...ошье тушаагдаха сарнуудни ...тайл байха аабза. 300 жэлэй ...и баһа бэлэгтэйгээр угтаха ду...б,—гэжэ Намсарай Цыбде...даруухнаар хөөрэнэ.

...шадамар бэрхэ малшан ...еновэй тон тарган, мяхалиг ...удые гүрэндөө тушааха бай...нь этигэмээр.

Д. Дугаров.

★ ★ ★

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ НЭГЭН

Номгохон урасхалтай Худан голой урда бэе зубшаһан Байса хадын хормойгоор хагда ногоогоор элбэг, мүн Хара уһан гэжэ тунгалаг сэбэр булагтай, ара талаараа ой модоор нэмэрилһэн Боро Хүл гэжэ эндэхи зоной хэр угһаа хойшо үхэр малаа үбэлжүүлдэг газар бии юм. Мүнөө эндэ Хэжэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэл ехэтэй түрүү малшадай нэгэн Дарижаб Цыренов артелиингээ 95 толгой хашараг, гунан үхэрнүүдые тобир тарганаар үбэлжүүлээд, хүхэ ногоондо гаргажа, хүшэ шадалынь һайса абхуулжа байна.

—Намар хожом болотор Бургааһанда байрлажа, талха тарянай узуурта малаа адуулжа, нилээд таргалуулаа һэм. Ноябрь соо эндэ зөөжэ ерээд, дээрэнь үшөө 40 толгой буруу тушаажа абааб. Тэдэ буруунуудни зундаа ёһоор таргалаагүй байжа, үбэлдөө муудаха, турахаяа һанажа, һайсахан мэгдэхээгээ. Тиибэшье муудаашыень илгажа байжа, шэмэтэ тэжээлээр тордооб, бэшыень сула адуулжа шахуу нэгынишье гарзалуулангүй ондо оруулааб. Малайнгаа бэлшээриие үбэлдөө үдэр бүри һэлгэжэ, үхэрнүүдээ үглөөгүүр нара гараагүйһөө эхилээд, үдэшын харанхы болотор Боро Хүлэй намаг соогуур адуулдаг һэм. Зарим хагда элбэгтэй газарай хүр саһыень этэжэ үгэхэдэ ехэ һайн байдаг. Үбэлэй үдэр богони һааб даа. Хэхэ ажалшье ехэ, үхэрөө адуулхаһаа гадна, хаһа сагтань соолго уһаяа заһаха, байрынгаа шэбхэ шабааһа сэбэрлэхэ, хохирыень дэбдихэ хүдэлмэреэ дилэжэ ядан тухашарагдагша һэн. Тиихэдэ тураһан малдаа талха таряа худхажа эдюулхэ, бүлеэн уһаар уһалха хэрэгтэй. Тиигээд малайнгаа үбһэ, һолоомо һүниндөө шэрэдэг бэлэйб,—гэжэ Дарижаб үбгэн хөөрэнэ.

Иигэжэл хүсэ шадалаа гамнангүй, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ажаллаад, нүхэр Цыренов бүхы малаа бүрин бүтэн хүхэ ногоон дээрэ гаргаа ха юм.

Мүнөө хаража байһан малайнь олонхинь намар гүрэндэ худалдагдаха байна. Тиимэһээ һаяхан аймагайнгаа «Победа» колхозой малшан комсомол хүбүүн Шагжиевай үнэтэ үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, тэрэнэй жэшээгээр малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 100 үдэр соо 100 килограммаар нэмээхэ, жэшээнь, мүнөө дунда зэргээр 2—2,5 центнер шэгнүүртэй үхэрые намар 3—3,5 центнер болгожо, гүрэндөө худалдаха, тушааха гэһэн уялга абанхай.

—Эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые суудхэдээ 1 килограммаар нэмээхэ гээшэ нилээдгүй харюусалгатай хэрэг болоно. Тиибэшье хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө оролдохоб. Һаяар Худанай гол зөөхэмнай. Шэнэ газарта малаа бүри һайнаар адуулха хэрэгтэй. Тэндэхи бэлшээринь яһала һайн. Үхэрөө үглөөгүүр эртэ гаргаад, үдэшэ орой болотор үдэрэй һэрюуниие зүбөөр хэрэглэн адуулаад, халуунда уһан дээрэ, ой модоной һүүдэр газарта адуулнаб. Мүн малаа һүниндөө адуулдаг болохо һанаатайб,—гэжэ нүхэр Цыренов хөөрэнэ.

Иигэжэ жинирэй малшан Дарижаб Цыренов болохоёо байһан арадуудай хани барисаанай һайндэр— Бурят ороной Россин гүрэнтэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэл болоһоной ойе ажалай бэлэгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна бшуу.

Гэхэтэй хамта, энэ малшанай байра байдал тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Нүхэр Цыреновэй малай үбэлэй байра ехэ муу, гэрынь хуушан, досоогоо уйтан, хүйтэн. Тиигээдшье ойн соорхой соо зонһоо холо газарта үбэлжэдэг гээшэ. Теэд колхозой правлени, партийна организаци малшадайнгаа байра байдалые һайжаруулха, культурна эрилтыень гүйсэд хангаха, радиоприемнигтэй болгохо тухай һаналаа табидаггүйнь тон гэмшэлтэй.

Н. Галданов,
«Кижингинский колхозник» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Оролдосотой ажалай ашаүрэ

Шубуушан Пелагея Ефремовна Орлова өөрынгөө үнэн сэхэ оролдосото ажалаараа гансашье Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз соогоо суурхадаг бэшэ, мүн Байкало-Кударынгаа аймагта мэдээжэ болонхой.

Нэрээшье энэ шубуушан жэлһээ жэлдэ шубуудаа эрхим һайнаар хаража, үндэгэ олоор абадаг, дальбараануудые гарза хоролтогүйгөөр дэгжээдэг гэжэ алдаршаһаар үнинэй. Жэшээлхэдэ, нёдондо нүхэр Орлова өөрынгөө хаража байһан эмэ тахяа бүриһөө дунда зэргээр 94 үндэгэ абаад, мүн инкубаторта даруулжа гаргаһан дальбараануудайнгаа 93 процентыень дэгжээгээ гэхэ гү, али 2000 таран дальбараа томо болгожо тушааһан байха юм.

—Долоон жэлэй туршада шубуушанаар ажаллаха зуураа тахяануудһаа үндэгэ олоор абажа, дальбараануудые үхүүлэн, гарзалуулангүй һайнаар дэгжээхын тулада, тэдэниис нэн түрүүндэ зүбөөр эдеэлүүлхэ, оролдосотойгоор харууһалха хэрэгтэй гэжэ һайн ойлгодог болооб. Илангаяа нарай нялха дальбараануудые гараһан түрүүшын үдэрһөөнь эхилжэ, ханалгатай һайнаар харууһалха, зүбөөр эдеэлүүлхэ шухала. Һая гараһан дальбараануудые түрүүшээр 10-аад хоногто 28—30 градус дулаан, досоогоо хуурайхан, сэбэр, дезинфекци хэһэн байрада байлгадагбди. Тэдэндэ түрүүшын арбан хоног соо һайса болгоһон үндэгэ бутаруулжа эдюулэгдэнэ, мүн нарай дальбараануудта үнеэнэй һайхан һү, ээдэмэг, ээзгэй үгэхэдэ тон һайн. Гадна тэдэнэйнгээ түргөөр томо болохо, бэеэр сула байхынь тула загаһанай тоһо шэрүүгээр татаһан ороохо таряанда худхажа эдюулдэг болонхойбди. Тиигээд дальбараануудайнгаа 25 — 30 хоноод байхада ороохо таряанай зүйл, мяха-яһанай гурил, мел, дабһа, шанаһан хартаабха гэхэ мэтэ тэжээл горьтойгоор эдюулдэгбди. Тэрэшэлэн тэдэнэй һара хахадтай болоод байхада турнепс, үбһэ ногоо хэршэжэ дуран соонь үгтэдэг байна. Манай фермынхид дальбараануудые гол түлэб хабар эртэ абадаг юм. Тиимэһээ фермэ шадараа хабар эртүүр хара таряа, наран сэсэг тарьяад, тэндээ зунай сагта дальбараануудые оруулхадамнай, тэдэнэр зөөлэхэн набша ногоо, элдэб хорхой шумуул түүжэ эдидэг гээшэ. Тиигэжэ олон янзын шэмэтэй һайн тэжээл эдеэд байхадаа, дальбараанууд түргэн ехэ болосотой байдаг бшуу,—гэжэ Пелагея Ефремовна хөөрэнэ.

Мүн нүхэр Орлова зоотехнигэй заабариин ёһоор дальбараануудтаа пеэшэнэй үнэһэ, жэжэ хайр элһэ хайрсаг соо хэжэ үгэдэг, тэдэниие уһаар таһалдуулхагүй гэжэ ехэтэ оролдодог байна. Түрүүшын үдэрһөө иигэжэ зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ дэгжээгдэһэн дальбараанууд 5 һара болоод байхадаа эрэнүүдынь тус тустаа 1,2—1,4 килограмм шэгнүүртэй байдаг. Тиихэдэ эмэнүүдынь 5—6 һаратай боломсоороо үндэгэлжэ захална. Тус фермэдэ хамта 5 мянгаад шахуу дальбараа тэжээгдэнэ. Тэдэнээ бултыень намар болотор гарза хоролтогүйгөөр дэгжээжэ, тушааха зорилготой.

Энэ фермынхид эмэ тахяануудһаа үндэгэ олоор абахын тула тэдэндээ янза бүриин, шэмэтэ тэжээл эдюулнэ. Нэгэ тахяада суудхэдээ 125 грамм талха тарянай зүйл (шэниисэ, овёс), үбһэнэй гурил, хэршэһэн турнепс эдюулжэ, яһанай гурил, извёстко, дабһа үгэлсэнэ. Гадна тахяада зундаа ургамал, ногоон тэжээл дуран соонь эдюулэгдэдэг юм.

Мүнөө колхозой фермэдэ 1000 шахуу эмэ тахяаһаань үнгэрһэн 5 һара соо 25 мянган үндэгэн абтаад байна. Эндэхид жэлэй туршада эмэ тахяа бүриһөө 100 үндэгэ дунда зэргээр абахаар шиидэнхэй.

Е. Ненашев.

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артельдэ ород, бурят хүнүүд эбтэй һайнаар ажалладаг юм. Тэдэнэр арадуудай ехэ һайндэртэ зорюулан, элдэб гоё һайхан национальна угалзатай ковернуудые нэхэжэ гаргадаг болобо. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) А. Стаценко, С. Ильина гэгшэд шэнэ ковернуудые ямар угалзануудтайгаар нэхэн гаргаха тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ байна.

Д. Капустинай фото.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

ЗҮБ ЗАМААР ЗОРИБО

Барадий Мунгоновой бага наһан Хёлго мүрэн шадарай Хүсөөтэ, Шэлэ, Зүхэлитэ нютагуудта үнгэрөө юм. Нютагайнгаа үзэсхэлэн һайхан байгаалиие—ягаахан тэрэнгеэр шэмэглэгдэһэн ой тайгые, улаахан бадма сэсэгээр угалзатаһан нуга сабшалангуудые, хүйтэн уһаяа мэлмэрүүлдэг хурдан горходые харахадаа сэдьхэл зүрхэеэ дэбэржэ, лирикын долгиндо зарим үе абтадаг байгаа ха. Тэдэ бодолнуудынь бүрилдэжэ, Эхэ нютагаа магтан дуулаха хуби талаантай байһыень «Харьялан урдаа Хёлгын» мүрнүүд гэршэлбэ. Б. Мунгоновой эдир наһан нилээд ехэ бэрхэшээлтэй ушараа. Нюдарган баяшуулай туһамаршад, хара сэдьхэлтэй хүнүүдтэ хардуулжа, Зүхэлитэ нютагай хүдөө ажахын түрүүшын артелиин түрүүлэгшэ байһан эсэгынгээ түрмэдэ ошоходонь, тэрээнһээ уламжалан, ондоошье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһон дээрэһээ арбан хоёртой Барадий һургууляа хаяад, борной шэрэжэ, хони адуулжа, үбһэндэ ябалсажа, ажалайнгаа замые эхилһэн юм. Тиигээд 1937 ондо Хёлгын депогой ФЗУ-да һураһан байна. Үшөө саашань Хёлгын МТС-тэ молотилкын машинистын курсада һураад, прицепщигшье болоод үзөө. 1939 ондо Улан-Удэ ерэжэ, мяха-консервын комбинадай ФЗУ дүүргээд, мал үүсэлэгшээр хүдэлбэ. Удаань газар эсхэмжэлтын хүдэлмэридэ ябаһан байгаа.

Энэ үедэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн эхилжэ, 19 наһатай Барадий фронт мордоо һэн. Москвагай саанахи фронт дээрэ фашистнуудтай тулалдахадаа минын хэлтэрхэйдэ мэнгээрһэн хоолойгоо һэтэ сохюулжа, түмэр хоолойтой болоһон юм. Дайнда шалгарһанайнгаа түлөө Улаан одоной орденоор, медаляар шагнагданхай.

Фронтһоо бусаад, хүдөө ажахын хоёр жэлэй дунда һургуули дүүргэжэ, агротехнигэй мэргэжэлтэй болоо һэн. Энэ мэргэжэлээрээ үрэһэнэй ажахынуудта, МТС-тэ, райзодо, үрэһэ шалгаха, карантин хэхэ инспекцидэ хүдэлһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй бүри ойро танилсаһан байна. Һүүлдэнь түрэл колхоздоо бусажа, үрэһэ ургуулха звеное даагшаар, огородой бригадын бригадираар, сад таригшааршье хүдэлөөд туршаһан байха.

Барадий Мунгоновой анха түрүүшынь «Алдарта һүни» гэжэ рассказ «Бурят үнэн» газетын конкурсдо эльгээгдээд, хэблэгдээгүйшье һаа, яһала һайнда тоологдожо, залуу бэшэгшые урмашуулан, ондоо зохёолнуудаа бэшэхэдэнь түлхисэ боложо үгэһэн байна. Б. Мунгонов 1947 онһоо 1959 он болотор «Бурят үнэнэй» редакцида ажаллаа. 1948 ондо «Бурядай залуу уран зохёолшод» гэһэн ном соо «Ангуушад» гэжэ поэмээ хэблүүлээ һэн. Үргэн дайда, үзэсхэлэн байгаали, ой тайга, ан гүрөөл тухай хоошон үгөөр хэлэжэрхёо бэшэ, лаб һайса мэдэхэ юумэн тухайгаа бэшэһэнинь һайшаалтай юм. Юуб гэхэдэ, өөрөө эдир багаһаа хойшо ангуушадтай дахасалдажа, ангуушан гоотой болон алдаһан байгаа бшуу. «Түрүүшын нугаһан» гэжэ 1955 ондо хэблэгдэһэн рассказуудайнь суглуулбари эдир ангуушадта зорюулагданхай. Тэрэнэй урда тээ гараһан «Ажалай баяр», «Түрэл нютаг» гэжэ номуудаа хүдөөгэй ажалшадта зорюулһан байна.

«Бурят үнэн» газетын редакцида хүдэлжэ байхадаа, хүдөө нютаг, совхоз, колхозуудаар ходо ябажа, Сэлэнгын хонишод, Бэсүүр, Мухаршэбэрэй таряашад, Борьёо, Яруунын шэнэ газар хахалагшад тухай очеркнуудые бэшэжэ, зоной зориг бадаруулдаг һэн. «Шэнэ газар ашаглаһанай түлөө» медальда хүртөө һэн. Мүнөө СССР-эй журналистнуудай Союзай гэшүүн болонхой. «Зүб замаар зорихо, уран зохёолой жэм дээрэ түрүүшынхеэ гэшхэхэдэмни редакциин коллектив, һайн нүхэд айхабтар ехээр туһалаа юм»,—гэжэ Барадий Мунгонов сэдьхэлээ уяран хөөрэдэг. Мүнөө «Байгалай толон» журналай редакцида хүдэлжэ байна.

«Өөрынгөө үеын хүнүүдэй баатарлиг ажал хэрэгые, эрмэлзэл хүсэлые, оюун бэлигые, урма зоригые зураглахаһаа һайн һайхан хэрэг гэжэ хаана байха бэлэй. Энэмнай һонирхолтойшье һаа, айхабтар орёо бэрхэтэй, харюусалгатай хүдэлмэри гээшэ ааб даа»,—тэжэ Б. Мунгонов Бурядай уран зохёолшодой III съездын урдахана бэшээ һэн. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада хүдөө нютагай хүнүүд тухай һонин, орёо сюжедтэй, «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн роман бэшэжэ дүүргэв. Тэрэнь «Байгалай толон» журналда хэблэгдэжэ, үргэн олон уншагшадта мэдээжэ болобо.

Һаяхан уран зохёолшотой уулзаад, хөөрэлдэжэ һуухадаа:

—Барадий Мункуевич, үшөө ямар зохёол бэшэжэ байнат?—тэжэ асуубаб.

—Романаа үшөө һайса мүлижэ, хойто жэл ном болгон хэблүүлхэ хүсэлэнтэйб. Ондоошье юумэ үгы бэшэ гү даа?... Зүгөөр үхибүүд тухай приключенческэ повесть бэшэхэ һанаатайб. Теэд тэрэнээ хожом эхилхэ гээби даа,—гэжэ харюусаба.

Манай үеын хүнүүд тухай гүнзэгы удхатай, шэнэ шэнэ зохёол бэшэхыень уран зохёолшодо хүсэе.

Б. Цырендылыков.

Түүхэтэ 300 жэлэй ойдо

ОРОД, БУРЯТ АРАДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ХАНИ БАРИСААН

...рят, ород арадуудай хоорондын нэгэдэл улам бэхижэһээр бата ...барисаан боложо бүрилдэһэн ...тэй. Иигэжэ энэ хоёр арад хуваагаа нэгэдүүлһэн, Эхэ ороноо хамта хамгаалдаг болоһон ...аа. XVII зуун жэлһээ хойшо ...дууд ородуудтай хамта Рос... гүрэнэй зүүн хилые харалса... болоһон юм. Иигэжэ энэ хоёр ...ай дайшалхы хани барисаан боложо эхилээ һэн.

...VIII зуун жэлэй нэгэдэхи ха...а Сэлэнгын, Хориин бурядууд ...н 15 караулда алба хэдэг бай... Энэл зуун жэлэй хоёрдохи ха...а хилэ сахилсадаг бурядууд... бурят хасагуудай тусгаар ча...ууд бии болгогдоһон, 1764 ондо ...т хасагуудай 4 полк байгуу...лаһан юм.

...рят зон үни холоһоо хойшо ...э орондоо алба хэһэн, ородууд... хамта Эхэ ороноо эрэлхэг зо...ригтойгоор хамгаалалсадаг байһан ...той. 1812 ондо Наполеоной ...ин Россида добтолон орохоодо, ...т арад Эсэгэ оронойнгоо дай...е дараха хэрэгтэнь туһалхын ...хэдэн зуугаад мянган түхэриг ...мяха, бусад боро бодолой ...үхэр мал, мори суглуулжа ...н байна.

...рядууд 1905 оной ородой ре...люцида, дэлхэйн нэгэдэхи дайн... ородуудтай хамта хабаадаһан ...аа. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнда, ...альда болоошо хоёрдохи рево...люцида бурядууд хабаадалсажа, ...шевигүүдэй хэдэг ойлгуулам... хүдэлмэриин ашаар түрүү үзэлтэй болоһон байна. Революционно үзэлтэй ород, бурят хасагууд фронтһоо нютагаа бусаад, Забайкалида Совет засаг тогтоохо хэрэгтэ туһалалсаһан юм.

Бурядууд ородуудтай хамта ябажа, Коммунистическэ партиин хүтэлбэрсэр Агуу ехэ Октябриин революцида хабаадалсан, Совет засагай түлөө тэмсэһэн байна. Граждан дайнай үедэ Бурят ороной ажалшад аха дүү ород арадтаяа хамта Эсэгэ ороноо хариин хархис этэгээдүүдһээ хамгаалалсаа һэн. Эхэ оронойнгоо дайсадта эсэргүү тэмсэл соогуур бурят арадай дундаһаа элитэ революционернүүд Ц. Ранжуров, М. Сахьянова, Д. Банзаракшиев, П. Балтахинов болон бусад гараһан байгаа.

Граждан дайнай үедэ бурят арадай хүбүүд Эсэгэ ороноо хамгаалалсаһан, партизан отрядуудые эдеэ хоолоор, бусад хэрэгсэлээр хангаһан, партизануудта мори унаа, буу зэбсэг үгэһэн байдаг. Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ородой хүдэлмэришэд, таряашад бурят арадтай хамта эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, дайсанаа дараа һэн. Улаан Армиин сэрэгшэд, партизануудтай хамта Сибириие, тэрэ тоодо Бурят орониие хариин дээрмэшэдһээ, дотоодын дайсадһаа сүлөөлөө бэлэй. Граждан дайнай хатуу жэлнүүдтэ ород, бурядуудай дайшалхы хани барисаан улам бэхижэһэн байгаа.

Бурят арад имагтал Совет засагай ашаар гүрэн түрэтэй боложо, энэ үе соо агуу ехэ ород арадай туһаламжаар экономико болон соёл культурава хүгжөөхэ хэрэгтэ гайхамшаг амжалта туйлаа. Бурят арад аха дүү ородуудтай хамта Совет засагаа бэхижүүлхын, Октябриин агуу ехэ илалтые дайсадһаа хамгаалхын түлөө ходо тэмсэһэн байна. Хариин булимтарагшад совет арадай энхэ амгалан байдалые эбдэхэ гэжэ хэдэн удаа һэдэһэн байха. Хасан нуур, Халхын-гол шадар, мүн Финляндиин хархис сагаантантай тулалдаһан байлдаануудта Советскэ Армиин сэрэгшэдтэй хамта бурят арадай хүбүүд шэн зоригтойгоор хабаадаһан юм. Финнүүдтэй дайлалдаһан бурят хүбүүн Гармажап Аюрович Гармаев эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргажа, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ манай ороной олон үндэһэ яһатанай дайшалхы хани барисаан улам бэхижэн батажаа. Энээнтэй хамта ород, бурят арадуудай дайшалхы харилсаан бүри бэхижэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилээд бурят хүбүүд, басагад ород аха дүүнэртэеэ, манай ороной бусад үндэһэ яһатантай хамта Эсэгэ ороноо хамгаалалсаһан юм. Советско-германска фронтын олохон участогуудта бурят арадай хүбүүд шэн зоригтойгоор дайлалдаһан байна.

Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөтэ байдалай түлөө шэн габьяатайгаар, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэйнь түлөө бурят арадай эрхим хүбүүд: Тулаев, Мархеев, Жанаев, Хантаев, Балдынов гэгшэдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Баруун-хойто фронт дээрэ бурят арадай хүбүүн, мэргэн буудагша Жамбал Ешеевич Тулаев суурхаһан байна. Гвардиин ахалагша лейтенант Михаил Федорович Мархеев хүндэ танкын взвод даажа ябаһан юм. Воронежско фронтдо дайлалдахадаа олон удаа баатаршалга гаргаһан, дайсанда хүреэлүүлээдшье хэдэн хоногто тулалдаһан байгаа. Днепр мүрэниие гаталганда Мархеевэй взвод түрүүлэн баруун эрье гараһан юм.

Инженернэ сэрэгэй гвардиин капитан Дарма Жанаевич Жанаев сэрэгэй даабари шэн габьяатайгаар дүүргэдэг байгаа. Советскэ Армиин Берлин тээшэ добтолхо үеэр Д. Жанаев Нейсе, Шпрее мүрэнүүдые гаталха инженернэ түхеэрэлгые барилсаһан байна. Тиигэжэ Берлин зорижо ябаһан өөһэдынгөө сэрэгшэдтэ туһалаа бэлэй. Энэ, мүн бусад дайшалхы габьяа гаргаһанайнь түлөө капитан Жанаевта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Бурят эрхим хүбүүн Василий Хантаев мүн лэ иимэ дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Эхэ оронойнгоо үмэнэ элитэ ехэ габьяатай Илья Васильевич Балдынов бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда капитан зэргэтэй ороһон аад, дайнай эсэстэ генерал болоод, хоёр Улаан тугтай, Суворовой ордентой Бреславльско-Хинганай суута дивизиие даажа ябаһан байха.

Нүхэр Балдыновай командалдаг дивизи Таманьһаа Будапешт хүрэтэр дайшалжа гараһан алдартай. Энэ замдаа олон город, һуурин газарнуудые сүлөөлһэн байгаа. Будапештдэ дайсанай бүлэг сэрэгые хүреэлээд, үгы хэхэ хэрэгтэ гвардиин полковник Балдынов онсо шадабари гаргаһан байна.

Фашистска Германиие бута сохиһоной һүүлээр Балдыновай дивизи Японой ээрхэг түримхэйнэрые бута сохилсон, Хитадай, Маньчжуриин 1500 километр тала дайдаар дабшажа гараа бэлэй. Сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье һаань, Хинганай шэлые дабажа гараад, хэдэ хэдэн гол горхонуудые гаталан, хүрэхэ газартаа болзор соогоо ошоһон юм. Эндэ шэн зориг, баатаршалга гаргаһанай түлөө дивизидэнь Хинганай нэрэ үгтэһэн байгаа. Сэрэгэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ, эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаһанайнгаа түлөө полковник Балдынов Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэтэй, генерал-майор болоһон байна.

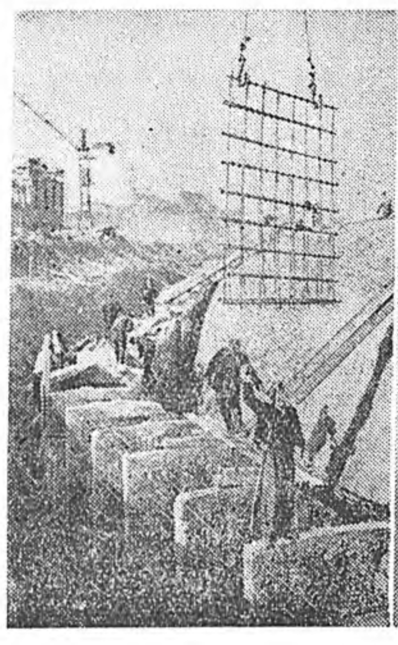
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда бурят арадай олон хүбүүд хабаадажа, ород болон бусад арадуудай түлөөлэгшэдтэй хамта Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами бэеэ гамнангүй тэмсэһэн байна. Иннокентий Баторов, Гурожап Очиров болон бусад олон бурядуудай алдар солото баатаршалгые хүн зон һанажа ябадаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай бэрхэшээлтэй жэлнүүдтэ манай ороной арадуудай хани барисаан бүри ехээр бэхижээ. Энэнь дайсанаа дараха шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо һэн. Олон үндэһэ яһатантай манай гүрэнэй арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэл Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн национальна политикын аша үрэ мүн болоно.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ байхадаа, үни холоһоо үнгитэй үнэн һайхан хани барисаагаараа бурят арад омогорхоно.

А. Золтоев,
түүхын эрдэмэй кандидат.

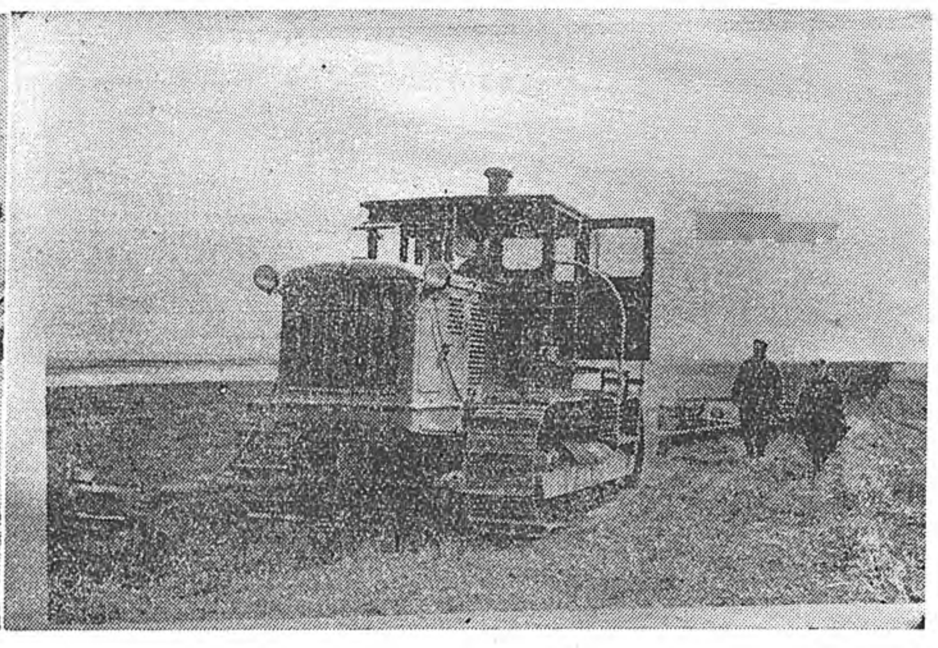
Долоон жэлэй шэнэ техникэ

ОРЕНБУРГСКА ОБЛАСТЬ. Мүнөө Орско-Халиловска металлургическа комбинат баригдажа байна.

Зураг дээрэ: комбинадай прокатна станай барилга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. Механизатор И. Логинов полевой хүдэлмэриин үедэ тракторые оньhоор жолоодохо түхеэрэлгэ ухаалан зохёобо.

Зураг дээрэ: И. Логиновой зохёоhон «С-100» гэжэ трактор жолоодогшогүйгөөр ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ уялга абаа

Баргажанай аймагай «Путь к коммунизму» колхозойхид загаhанай ажал эрхилдэг юм.

Колхозой загаhашад дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhхай. Мүнөө агнууриингаа зэр зэмсэгые саг соонь заhабарилаад, тэдэнэр агнууридаа гараба.

С. Шапхаев.

Загаhанай агнуурида гараба

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо загаhа бариха 22 бригада байгуулагданхай.

Майн 24-дэ түрүүшын 4 бригада загаhа барижа эхилээ.

А. Бусурманов.

Центрээ болбосон түхэлтэй болгоно

300 жэлэй ойн hайндэртэ Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна. Эндэ шэнэ больница, 8 жэлэй hургуулиин байшан, шулуун бани баригдажа дүүргэгдэхэ болоо. Айл бүхэн газаагаа 3—4 модо таряа. Колхозой правлениин, малай фермын газаагуур модод hуулгагдаад, ногоон набша намаагаа дэлгээнхэй.

Ингэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд центрээ болбосон түхэлтэй болгожо байна.

Д. Цыремпилов.

Шэнэ мастерской баригдахань

Үхибүүдые багаhаань хойшо ажалай дүй дүршэлтэй болгохо гэhэн парти, правительствын тогтоолой үндэhөөр Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи долоон жэлэй hургуулиинхид hуралсалай мастерской бариха дурадхал оруулhан юм. Энэ үүсхэлыень колхозой гэшүүд хамтын суглаан дээрээ хэлсэжэ, hайшаан дэмжээ. Мастерскойн барилга hаяар эхилхэнь.

Д. Цыжипова,
колхозой гэшүүн.

Хэжэнтэ.

Ехэ уhатай бороо оробо

Монголhоо бороогой үүлэнэй ерэhэнэй шалтагаанаар июниин 10—11-дэ республикын олон аймагуудта ехэ уhатай бороо оробо.

Хоёр үдэрэй турша соо Кабанскда — 60 миллиметр, Мухаршэбэртэ, Бичурада — 49, Улан-Удэдэ, Тарбагатайда — 47, Сэлэнгэдэ — 43, Кудара-Сомондо—35, Цакирта — 27, Нижне-Ангарскда — 22, Тори, Петропавловкада—16, Кяхтада — 13, Түнхэндэ — 11, Михайловкада—8, Хоридо, Шэнэ Хүрьбэдэ 4, Баргажанда—1 миллиметр уhатай бороо ороhон байна.

Урда аймагуудта хүйтэржэ байтараа бороогой ехээр ороходо нэгэ бага дулаарhан байгаа. Гэбэшье бороогой үүлэнэй зүүн хойшоо нүүhэнэй шалтагаанаар hаянай республикымнай аймагуудта хүйтэншэг байба.

Н. Медведева.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика, доторнай үүлэтэй байха, Урда, хойто аймагуудта бага зэргэ бороо орохо. Баруун тээhээ hулахан hалхин болохо. Улан-Удэ городто 14—16 градус дулаан болохо байна.

Июниин 14—15-да республикадамнай үүлэтэй байха, зарим газарта бороо орохо. Хэрим тээhээ hулаханаар hалхилха. Һүниндөө 5—10 градус, үдэртөө 18—23 градус дулаан болохо юм.

АХЫН АЙМАГТА

ЗЕЛЁНКО ТАРИХАНЬ

Хоёр трактор худалдажа абаhан Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ талмай дээрэ зелёнко тарихань. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ 28 гектар зелёнко таригдаhан байгаа hаа, энэ жэл 50 гектарта таригдахаар хараалагдана.

САБШАЛАНГАА ҺАЙЖАРУУЛНА

Үндэр наhатай болоhон Шарлай Дондокович Аюшеев үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тула жэл бүри ехэ ажал хэнэ. «Коммунизм» колхозой энэ гэшүүн сабшалангаа шугы бургааhанhаа сэбэрлэхэ, наг шэбхэ гаргаха, уhалууриин канава заhажа, уhа гаргаха тушаа мүнөө үедэ ехэ ажал хэжэ байна. Шарлай Дондокович хани барисаанай ойн hайндэрэй хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, улам эдэбхитэйгээр ажаллана.

УНШАГШАДЫНЬ ОЛОШОРНО

Орлик тосхоной библиотекэдэ ямаршье сагта хүн зон олон байдаг. Мүн уншагшадынь жэл бүри олошорно. Хэрбээ 1957 ондо библиотекэдэ 10 мянга шахуу элдэб зүйлэй ном бии байгаа hаа, мүнөө 16 мянга гаран болоо. Уншагшадайнь тоо үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 280 гаран хүнөөр нэмээ.

КУЛЬТУРНААР АМАРХА ГАЗАР

Ажалаа шадамараар эмхидхэhэн «Улаан малшан» колхозой клубта үдэшэндөө хүнүүд олоороо сугларжа, кино харадаг, ном, газетэ уншаад, шатар, даам табидаг байна. Шэнэ долоон жэлэй туршада колхозой ажахын ямараар хүгжэхэ байhые харуулhан диаграмма, плакадууд эндэ үлгөөтэй байдаг. Библиотекые даагша нүхэр Ж. Замбалов «Дайшалхы хуудаhа», «Молни» гэхэ мэтые уран гоёор зураглан гаргаха зуураа, малай гүүртэ, отарануудаар саг үргэлжэ ябажа, ном тараана.

Колхозой гэшүүдэй олоороо сугларлаг энэ клуб культурнаар амарха гуламта болонхой.

ТРАКТОРИСТЫН КУРСА ДҮҮРГЭБЭ

Энэ хабар аймагта эмхидхэгдэhэн 3 hарын курсые хамта 16 хүн дүүргэжэ гараа. Тэдэнэрэй дунда колхознигууд, алба хаагшад бии. Курса дүүргэгшэд колхозуудта ошожо, трактор, машинануудые жолоодохо юм. «Коммунизм» колхозой гэшүүн С. Цыбиков, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн В. Хандаков, аймагай коммунальна ажахын таhагай хүдэлмэрилэгшэ С. Дунцаев гэгшэд курсые hайнаар дүүргээ.

П. Жужаев.

Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хандана

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадажа, инвалид болоhон нүхэр Очиров ниитын хэрэгтэ hаналаа табижа, шадал соогоо ажалладаг юм. Хэрэнэй сельподо (Түнхэн) наймаалагшаар хүдэлхэ зуураа, нүхэр Очиров колхозой фермэ, бригадануудаар ябажа, ажалшадые хэрэгтэй эд бараагаарнь: тамхи, зуруул, мылэ, дабhа гэхэ мэтээр саг соонь хангана.

Нүхэр Очиров эд бараа наймаалхынгаа хажуугаар агитаторай уялга дүүргэдэг юм. Колхозой бригада, фермэнүүдэй уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байhан тухайнь энэ агитатор колхознигуудта хэлэдэг.

С. Андыков.

Городой түрүү hүүри эзэлхын түлөө

Футболоор городой түрүү hүүри эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлhөөр. Чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хори гаран команда хабаадана.

Советскэ районойхид «Комсомолой» нэрэмжэтэ аралда хоёр уулзалга эмхидхээ. Зооветинститудайхид судна бүтээгшэдтэй наадажа, 5:1 тоотойгоор шүүбэ. Удаа тээнь аэропортын команда 154-дэхи трестын барилгашадтай тулалдаад, абаhаар шүүгээ.

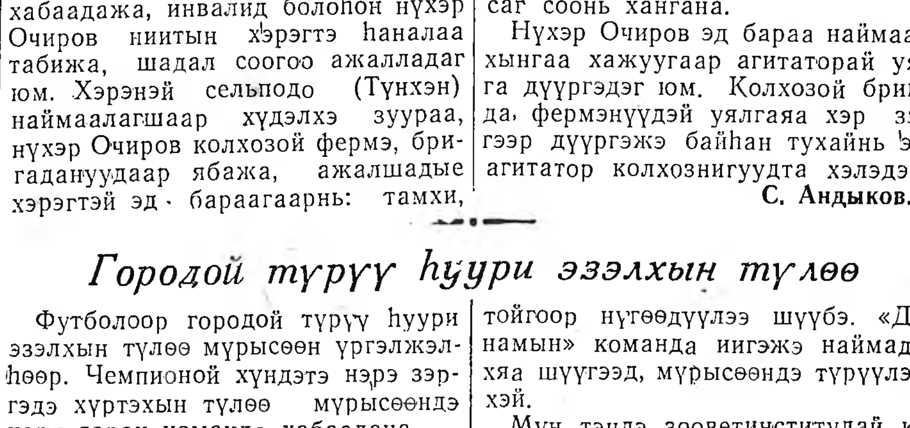
«Динамо» стадионойхид аэропортын командатай наадажа, 6:1 тоотойгоор нүгөөдүүлээ шүүбэ. «Динамын» команда иигэжэ наймадахяа шүүгээд, мүрысөөндэ түрүүлэнхэй.

Мүн тэндэ зооветинститудай команда «Молот» командынхидтай наадаад, шүүгээ.

Октябрьска районойхид мүрысөөгөө дүүргэхэ дүтэлэнхэй. «Восток» командынхид район соогоо түрүүлжэ ябана.

Железнодорожно районой командануудhаа «Байгалайхид» түрүүлнэ.

Г. Рютин.

Волейболоор республикын hурагшадай дунда түрүү hүүри эзэлхын түлөө мүрысөөндэ городуудай, хүдөө тосхонуудай hургуулиин hурагшад олоороо хабаадалсаба. **Зураг дээрэ:** Улан-Удэ городой Советскэ районой команда Железнодорожно районойхидтой наадажа байна. **Л. Хайдуровай фото.**

Хилын саанаhаа

А. А. Громыко К. Гертертэй уулзаба

ЖЕНЕВА, июниин 11. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко СССР-эй делегациин байдаг байшанда США-гэй гүрэнэй секретарь К. Гертертэй уулзажа, Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэриин асуудал тушаа хөөрэлдэбэ.

Хөөрэлдөөндэ А. А. Солдатов, Л. Мерчэнт байлсаба.

„Мүнөө баруун оронуудай ээлжээн ерэбэ"

БЕРЛИН, июниин 11. (ТАСС). Женевын зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаhан Советскэ правительствын шэнэ дурадхалнуудые Германиин Демократическа Республикын олониитэ, мүн хэблэл hайшаан угтаба. Тэдэ дурадхалнууд Женевэдэхи хөөрэлдөөнэй тодорхой үрэ дүн туйлахые Советскэ Союзай хүсэжэ байhанай эли тодо гэршэ мүн гэжэ тэдэнэр харана. Эдэ дурадхалнууд хэлсээ туйлаха, түгшүүрилтэ байдалые hуладхаха хэмжээ-ябуулганууд гээшэ гэжэ Берлинэй демократическа газетэнүүд тоолоно.

СЕПГ-гэй ЦК-гэй орган «Нейс Дейчланд» газетын зааhанай ёhоор, Женевэдэхи зүблөөн дээрэ Советскэ Союзай делегаци уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуладхаха, эб найрамдалые хангаха талаар шэнэ үүсхэл гаргаба. Советскэ Союзай, мүн ГДР-эй делегацинууд баруун гүрэнүүдтэй үгээ ойлголсохоор бэлэн байhанаа харуулба. Тиихэ зуураа, зүблөөнэй хүдэлмэридэ hаад хэжэ байhан зарим бүлэг хүнүүдэй hэдэлгые зайсуулба.

Советскэ дурадхалнуудые шэнжэлэн тодорхойлхо зуураа, эдэ дурадхалнууд немец арадай эрилтые бүрин хангана гэжэ «Нейс Дейчланд» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Эдэ дурадхалнуудые оруулхадаа СССР-эй, ГДР-эй правительствонууд баруун оронуудай hанамжые хараадаа абаhан байна гэжэ газетэ саашань бэшэнэ. Советскэ правительствын шэнэ дурадхалнуудые баруун оронуудай абаа hаань, правительствонуудай толгойлогшонорой зүблөө түргөөр зарлаха хэрэгтэ hайн үндэhэ hүүри табигдаха байгаа. Гадна эдэ дурадхалнууд Германиин хоёр гүрэнүүдэй хоорондоо дүтэлхэ, үгээ ойлголсохо ябадалдань мүн лэ аша туhатай байха hэн.

«Советскэ правительствын шэнэ дурадхалнууд хадаа,—гэжэ «Берлинер Цейтунг» газетэ түрүү бэшэг соогоо бэшэнэ,—баруунайхидай талые Советскэ Союзай болохо соонь хараадаа абахаар бэлэн байhыень гэршэлнэ. Мүнөө баруун оронуудай ээлжээн ерээ. Тэдэнэр hайн hайхан сэдьхэлээ харуулха ёhотой».

Советскэ правительственна делегаци Силезидэ айлшалжа байна

ВАРШАВА, июниин 11. (ТАСС). Польшын хэблэлэй агентствын дамжуулhанай ёhоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Госпланай түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин толгойлогшотой Советскэ Союзай правительственна делегаци үсэгэлдэр Силезидэ ерэhэн байгаа. Делегацитай Польшын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Стефан Ендриховский ябалсана.

Совет ороной айлшад Силезиин нүүрhэнэй бассейн, Нове Тыхы город, Катовицадахи «Вуек» гэжэ шахта хараба.

Англиин правительствын түлөөлэгшэ Лаос тухай асуудалаар харюу үгэбэ

ЛОНДОН, июниин 11. (ТАСС). Англиин гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министр Джон Профьюмо үсэгэлдэр общинануудай палатада Лаос тухай Бивенэй асуудалда харюу үгөө. Тиихэдээ Лаостохи байдалые хинан шалгаха уласхоорондын комиссие зарлаха тухай СССР, КНР, ДРВ болон Индиин дурадхалнуудые Англиин правительство буруушаана гэжэ ойлгуулба. Женевэдэ 1954 ондо баталагдаhан хэлсээнүүдые Лаосой правительствын зүбөөр сахижа байhан хэбэртэйгээр, бодото баримтануудые буруушаан тэрэ хэлэбэ. Тиимэhээ «Лаос тушаа уласхоорондын комисси зарлаха ябадал» Лаосой бэеэ дааха эрхые хангаха гэhэн уялгатай тааралдахагүй байhан шэнгеэр тэрэ харуулба.

Ферхат Аббасай мэдүүлгэ

КАИР, июниин 11. (ТАСС). Алжирай Республикын саг зуурын правительствын премьер-министр Ферхат Аббас иигэжэ мэдүүлбэ: 1954 оной ноябрьда, Алжирай революциин эхин шатада, Алжирай армида хүнгэхэнөөр зэбсэгжэhэн оройдоол 3 мянган сэрэгшэд тоологдодог байгаа hаа, мүнөө Алжирые сүлөөлхэ национальна фронт шэнэ буу зэбсэгээр зэбсэгжэhэн 100 мянган сэрэгшэдтэй армитай болонхой.

Алжирай Республикын саг зуурын правительство Франциин правительствотай ямаршье холбоо барисаагүй гэжэ Аббас хэлэбэ. «Франциин правительствотай хөөрэлдөө хэхын тула,—гэжэ тэрэ хэлэнэ,—бидэнэр иимэ эрилтэ табинабди гэбэл, Франциин правительство эб найрамдал туйлахые хүсэжэ байhан тухайгаа бодото дээрэнь гэршэлэн харуулха ёhотой». Тэрэ мүнөө болотор Франциин правительство тиимэ дура хүсэлөө үшөө харуулаагүй байhаар. Харин тэрэ правительство дайн сэрэгые үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэнхэй.

Алжир арадай политическэ болон национальна эрилтые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байхадаа, эдэ эрилтэнүүдэйнгээ дүүргэгдээгүй байhан сагта буу зэбсэгээ хуряаха тухай генерал де Голль гэгшын уряалые нэгэшье алжир хүн дэмжэхэгүй.

Америкын сэрэгэйхидые Корейhээ гаргалга Корейе амгалан ёhоор нэгэдүүлгын шухала эрхэ нүхэсэл мүн

ПХЕНЬЯН, июниин 11. (ТАСС). Урда Корейдэ США-гэй сэрэгэй бэлэдхэлые ябуулжа байhан тухай статья мүнөөдэр «Нодон Синмун» газетэ толилбо.

Америкынхид плендэ ороhон хүнүүдые андалдан абалсаха хэлсээе эбдээд, плендэ ороhон 48 мянган сэрэгэйхидые Лисынманай, Чанкайшиин армида хүсөөрөө баалан оруулба. Тэрэшэлэн дайн сэрэгэй үедэ Урда Корейдэ хүсэрхэлгын аргаар абаашагдаhан КНДР-эй хоёр миллион шахуу хүн зониие ямаршье шалтагаангүйгөөр барижа байна.

Байгша оной февралиин эсэсhээ хойшо Америкын сэрэгэй самолёдууд КНДР-эй агаарай хилые 1.721 дахин эбдэбэ.

Америкынхид Корейдэ дайн сэрэгэй болиhонhоо хойшо Лисынманай армиин дивизинүүдые 16-hаа 31 болотор олошоруулаа, мүн Урда Корейн газар дээрэ сэрэгэй базануудые түхеэржэ, бүри олон болгоно. Вонсан, Онсон, Кимпхо, Пхетхек, Кунсан, Пусан, Пхохан болон бусад городуудта «Сейбр 100» гэдэг реактивна самолёдуудай частьнууд байрлана. Тэдэнэр атомна бомбоор зэбсэгжэгдэнхэй.

Мүн Урда Корейн олон газарта авиациин, далайн-сэрэгэй базанууд байгуулагдана.

Тус газетэ Корейдэ баталагдаhан хэлсээнүүдые америкынхидай эбдэжэ байhан тухай бусад олон баримтануудые харуулна.

Июниин 9-дэ Ли Сын Ман дайн сэрэгые hүжэрөөхэ тухайгаа шэнэ мэдүүлгэ хээ, гэжэ «Нодон Синмун» онсолон тэмдэглэнэ. Урда Корейhээ Америкын сэрэгые гаргалга Корейе амгалан ёhоор нэгэдүүлхын тон шухала эрхэ нүхэсэл гээшэ гэжэ «Нодон Синмун» газетэ статьягайнгаа түгэсхэлдэ бэшэнэ.

Нью-Йоркын больницануудай хүдэлмэрилэгшэдэй забастовко

НЬЮ-ЙОРК, июниин 11. (ТАСС). Нью-Йоркын долоон больницын 4 мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэд мүнөө зургаадахи долоон хоногоо забастовко хэжэ байна. Тэдэнэй 85 процент шахуунь негр, пуэрториканецууд юм. Тэдэнэй олонхинь эгээн бага салин абадаг мэргэжэлгүй хүдэлмэришэд—харуулшан, юумэ угаадаг хүнүүд, эдеэ хоол бэлдэдэг хүдэлмэришэд юм.

Забастовко хэгшэд салин хүлhэ дээшэлүүлхые, тэдэнэй профсоюзые мэдэрхые, мүн коллективнэ договор баталха эрхэ эринэ. Больницануудай дирекци тэдэнэй профсоюзые мэдэрхээ эрид шууд арсана. Забастовко хэгшэд «бидэнэр бага салин хүлhөөр ажаhуужа шадахагүйбди» гэhэн плакадтай харуулшадые табинхай. Забастовкые тараахын тула больницануудай захиргаанайхид урбагшадые хүлhэлнэ, забастовкын харуулшадые тараахын тула полици хэрэглээ.

Забастовкодо эсэргүү шууялдаан эндэ гараашье hаань, олониитэ забастовкодо хабаадаhан хүнүүдые дэмжэнэ. Нютагай 800 отделенитэй профсоюзуудай Нью-Йоркын центральна совет забастовкодо хабаадагшадые дэмжэжэ байhанаа тусхайтаар мэдүүлбэ. Мүн бусад олон профсоюзуудай гэшүүд забастовко хэгшэдые дэмжэнэ.

Франциин ажалшадай илалта

ПАРИЖ, июниин 11. (ТАСС). Франциин министрнүүдэй совет бүлэнэртэ үгэдэг туhаламжые 10 процентээр августын 1-hээ нэмээхэ, социальна тэдхэмжэдэ гэжэ ажалшадhаа ородог түлөөhые энэ оной июльhээ 3 мянган франкаар хороохо гэжэ тогтообо. Министрнүүдэй Соведэй энэ шиидхэбэри юу харуулнаб гэхэдэ, имагтал ажалшадай тэмсэл доро энэ хэмжээн абтаа гэжэ ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин генеральна секретарь Бенуа Фрашон тэмдэглэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Бенуа Фрашон профсоюзуудай нэгэдэлые бүри шангадхахые уряална.

Франциин атомна бомбые бии болгохо ябадалда эсэргүүсэнэ

ПАРИЖ, июниин 11. (ТАСС). Маркулдахи Франциин атомна станцида гурбадахи реактор ашаглалгада оробо гэжэ «Комба» газетэ мэдүүлбэ. Эндэ атомна бомбо хэжэ болохо юм. Харин тэрээнэй орондо эрдэм ухаанай, амгалан ажаhуудалай зорилгодо реакторые хэрэглээ hаа, Францида аша туhатай hэн гэжэ газетэ бэшэнэ.

Непалда Неру айлшаар ерэбэ

ПАРИЖ, июниин 11. (ТАСС). Франс-Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр Непалай ниислэл хото Катмандада Индиин премьер-министр Дж. Неру айлшаар ерэбэ. Неруе Непалай хаан Махендра, Непалай правительствын гэшүүд угтаба.

Редакторай орлогшо
С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации— 35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01064. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4978.